

Naročnina
Dnevna izdaja
za državo SHS
mesečno 20 Din
polletno 120 Din
celoletno 240 Din
za inozemstvo
mesečno 35 Din
nedeljska izdaja
celoletno v Jugosla-
viji 50 Din, za
inozemstvo 100 D

SLOVENEK

S tedensko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Cene oglasov
1 stolp, peti vrsta
malih oglasov po 150
in 2 D, večji oglaš
nad 45 mm višine
po 3 in 4 Din, v
uredniškem delu
vrstica po 10 Din
Pri večjem g
naročilu popust
Izide ob 4 zjutraj
razen ponedeljka in
dneva po praznikih

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III
Rokopisi se ne vračajo, ne frankirana
pisma ne sprejemajo. Uredniška
telefon šte. 50, upravniška šte. 328

Političen list za slovenski narod

Uprava je v Kopitarjevi ul. št. 6 - Čekovni
račun: Ljubljana šte. 10.650 in 10.349
za inzerate, Sarajevski 7563, Zagreb
št. 39.011, Praga in Dunaj št. 24.797

Svitanje.

Zvezda g. Pašiča je v zatonu. Nemogoče, da bi še kdaj vzžarela v prejšnjem sijaju, zakaj kakor temna senca je padel in bo obstal na njej dan 26. aprila, ko je stari borec na videz odnesel zmago, v resnici pa doživel najtežji poraz. Bil je usodepoln dan to za g. Pašiča in morda najnesrečnejši v vsej njegovi politični karieri.

Psihološko je najbolj zanimiv en moment v tej drami Pašič-Jovanović, ki se je pravkar odigrala pred našimi očmi; tisti moment namreč, ko je Jovanović — kakor pravijo, na prigovarjanje svojih prijateljev, a sledeč morda tudi vzgibu srca, gotovo pa iz taktičnega navedarka, — ponudil nasprotniku roko v spravo, obžalujoč morebitne žalitve in proseč oprostjenja; Pašič pa je — kakor pravi poročilo — jezno okrenil glavo in sploh ni hotel nič slišati o kakik spravi.

To zadržanje g. Pašiča mora tem bolj začuditi, ker se prvič ni ne vjema z njegovo znano namirno in v bistvu dobrodušno naravo, drugič pa, če premostrimo ves potek konflikta med njim in Jovanovićem, predstavlja nekako nelogično dejanje. G. Pašič je star mož, ki dobro pozna življenje in ljudi, in je tudi izkušen diplomat, ki zna preračunati dano situacijo na njeno fizično kakor moralno stran — ali, je verjetno, da ni izprevidel, da je moment, ko je njegov nasprotnik naredil tisto gesto, odločilen? Da je v tem trenutku, ko on, Pašič, te geste ne sprejme, Jovanović moralno že zmagal? In da je nasprotno: če sprejme Jovanovičovo satisfakcijo, pa četudi do Jovanovičeve izključitve iz stranke ne pride, on, Pašič tedaj v vsakem pogledu fizično in moralno popolnoma zmagal?

In vendar g. Pašič ni popustil, ni dopustil poravnave, ki je v vsakem sporu najboljša rešitev za eno kot za drugo stran. Zahteval je g. Pašič neizprosno svojega nasprotnika krvavo glavo. Zakaj? Ni temu iskati motiva v trmi, užaljenem samoljubju starega gospoda in enakem; nego vse drugo barvo kaže njegov tako vehementni pojezd na junaški mejdan.

Ni šlo g. Pašiču za to, da pokaže, kdo je močnejši; a ne da pokaže to g. Jovanoviću, nego tistim, ki so ga dozdevno poslali v boj proti njemu. Iz vprašanja pravde, o katerem je imela odločati radikalna stranka po svojem kompetentnem razsodišču, je g. Pašič naredil vprašanje moči, ki se ima odločiti pred forumom vse države in vsega naroda.

G. Pašič je v pravdi z g. Jovanovićem popolnoma razkril svoje karte, in to je tista velika napaka, ki jo je naredil. Pokazal je, da mu ne gre prav nič za interese države in naroda, da, niti za interese lastne stranke, ker bi jo sicer gotovo obvaroval razkola, ki je z Jovanovičovo izključitvijo postal neizogiben, ampak zgolj za to: kdo je močnejši.

To pa je stvar, ob kateri si bo, kakor je dandanes razpoloženje v narodu in kakor so dandanes razmere v državi, g. Pašič gotovo zlomil vrat. Preslab je nimb, ki obdaja njegovo osebnost, da bi zastavil pot zdravi državni in narodni misli, ki jo vidimo čezdalje močnejše vstajati iz srbskih vrst — misli, ki se približuje naši misli, in ko bo enkrat — ako Bog da, kmalu — združena dvignila vse patriotske elemente na delo za blagor in napredek naše doslej tako težko preizkušene in toli izmučene domovine.

G. Pašič, ki je v tej državi vseh sedem let vidno in nevidno gospodoval tako, kakor to še danes z vso teopo občutno na svojih ramah, pripada že preteklosti. Njegova zastrela ideologija se pogreza v temo, vidimo že svitanje druge, zdrave, mlade.

Razkol med zagrebškimi radikali.

Zagreb, 27. aprila. (Izv.) Zagrebško radikalno organizacijo sta zastopala v glavnem odboru radikalne stranke predsednik Mihajlović in neki njegov prijatelj. Oba sta glasovala s Pašičem. Vsed tega so se silno razburili Jovanovičevi pristaši, ki so sklenili v Zagrebu ustanoviti posebno organizacijo. Izvoljen je poseben akcijski odbor, ki je poslal Ljubi Jovanoviću brzojavko, v kateri mu je izrazil popolno zaupanje.

OBCINSKE VOLITVE V SPLITU.

Split, 27. aprila. (Izv.) Za občinske volitve v Splitu je vloženih sedem kandidatnih list, in sicer: komunistična, radičevska, HPS (nosilec mrgr. Franjo Bulić), federalistična (dr. Trumbić), meščanski blok (sedanji župan dr. Tartaglia), SDS (dr. Grisogono) in uradniška lista.

Zanimivo odkritje iz zgodovine nastanka naše države.

Pašičevo pismo umrlemu Milenku Vesniću. - Pašič je na Krfu računal s federalistično ureditvijo države.

Belgrad, 27. aprila. (Izv.) Kot drugo obtožbo proti Jovanoviću je Pašič ustvaril takozvano Jovanovičovo zvezo s federalisti. Zanimivo je pri tem, da je tudi Pašič svoječasno sam zastopal to stališče, da bi se naša država lahko uredila federativno. Tozadevno nam je mogoče objaviti

originalno Pašičevo pismo,

ki ga je 8. junija 1920 poslal iz Pariza, kjer je bil kot predsednik naše mirovne delegacije, tedanjemu predsedniku ministrskega sveta Milenku Vesniću. V tem pismu razlaga, kako je prišlo do krfske deklaracije in kakšno stališče je takrat zavzemal napram Hrvatim in Slovencem. Pismo priobčujemo dobesedno. Stilistične napake niso pri Pašiču nič novega. Pismo, katerega prvi del priobčujemo danes, se glasi tako-le:

Pariz, 8. junija 1920.

Dragi Vesnić!

Dobil sem Tvoje pismo, ki si mi ga poslal po Radoviću, ali precej pozno. Pazljivo sem ga prečital. Videl sem, da si imel težke napore, preden si sestavil koncentracijski kabinet s programom, da bi dal naši novi državi novo ustavo. Iz istega pisma vidim, tudi to, da se nisi mogel izogniti težkoče, ki je poleg težkoče o osebah še tudi načelno oteževala, da se sestavi koncentracijski kabinet in da bi rad vedel o tem in istem vprašanju. Povsem prirodno je, da se je to vprašanje takoj pojavilo, čim se je pričelo govoriti in razpravljati o tem, kakšno ustavo naj damo naši povečani državi? To vprašanje je bilo pokrenjeno tudi na Kr-

fu, ko smo razpravljali o našem bodočem zedinjenju in ureditvi bodoče skupne države. Tedaj smo po dolgem in obširnem razpravljanju prišli do tistega sporazuma, ki smo ga iznesli v krfski deklaraciji, t. j., da jo je treba sestaviti enotno. Trumbić se je takrat nagibal na drugo osnovo, ki bi vodila račune o historični preteklosti, ali niti on ni kategorično zahteval, da se naša bodoča država osnuje na federativnem temelju. Ali tadva temelja sta bila v diskusiji naglašena. Pri tej priliki so bile iznesene vse dobre strani enega in drugega principa. Kakor sem dejal, smo bili soglasni, da bo to najboljšo delo za obstoj, razvitek, razvoj in moč naše nacionalne države, da se osnuje na principu enostavnosti s široko krajevno samoupravo, kakor jih je imela Srbija. Samo bi moglo biti te samoupravne enitve večje, ali brez posebnih zakonodaj ustanovljene.

Ob priliki razprave o tem vprašanju, to je, da bi bilo potrebno obrazovati našo bodočo državo na tej enostavni ali federativni podlagi, sestavljeni iz raznih edinic — jaz sem takrat izjavil in sedaj pri tem vztrajam, da lahko država sprejme tudi federativni temelj, da se na plemenski osnovi obrazuje srbska, hrvatska in slovenska grupa. Te tri grupe obrazujejo federativno državo. V nobenem slučaju pa ne bi mogel pristati, da se te grupe ali države zasnujejo na osnovah kakih historičnih pravic, na katerih podlagi se je vodila svetovna vojna, kajti zgodovinske pravice našega plemena ne bi pomenile nič drugega, kakor zgodovinske pravice, ki so jih podvrgli in oktroirali neprijatelji.

(Ostali del tega zanimivega pisma, v katerem govori tudi o Slovencih, bomo priobčili jutri.)

Nihče ne smatra sklepa glavnega odbora radikalne stranke končnoveljavnim.

RADIKALI NISO ZADOVOLJNI. — NA STANOJEVIĆA VALE TEZO KRIVDE. — NAPORI ZA RAZČIŠČEVANJE V RADIKALNEM KLUBU. — PAŠIĆ IN JOVANOVIĆ MOLČITA. — PRIBIČEVIĆ PONUJA VSTOP SVOJE GRUPE V PAŠIČEVO GRUPO. — STJEPAN RADIĆ PRISTAJA NA VSE POGOJE.

Belgrad, 27. apr. (Izv.) Vsa javnost še vedno stoji pod vtisom dogodkov v radikalnem glavnem odboru. Ugotoviti je treba, da so ti dogodki napravili najmučnejši vtis na vse kroge. Po težkih in napetih dnevih je bilo danes precej mirno. Govorilo se je samo o političnih dogodkih. V vsej javnosti in v vseh političnih krogih se posebno razpravlja o izidu samem. Kakor smo včeraj poročali, je velik del radikalov mnenja, da

glavni odbor sploh ni meročajen

za ta sklep, 2. da je tudi rezultat netočen in da se ne more tudi z ozirom na ta rezultat smatrati Jovanovičovo izključitev za definitivno. Radikali sami mislijo, da bo moral o tej zadevi spregovoriti radikalni klub. Tako nam je dejal ugleden član radikalnega kluba: »Smo mnenja, da glavni odbor ni bil pristojen za razpravo o tem vprašanju. Poleg tega pa tudi, če bi bil glavni odbor imel moč in pravice do tega sklepanja, to s formalne strani ni potrebno. Večine, ki je potrebna za izključitev, ni bilo. Radi tega je jasno, kakor mislimo tudi mnogi radikalni poslanci, da se Jovanović ne more smatrati izključenim. O tem bo moral izreči svoje poslednje besede klub. Ena stvar pa je že sedaj popolnoma jasna. Odbor je prevzel nase vlogo, ki mu ne pripada. Noben delegat, pa če tudi je še tako naklonjen Pašiču, ni smel braniti očitne kršitve strankinega pravilnika. Nikdo ni hotel brez potrebe izzvati tega dogodka, ki ni niti malo časten, predvsem pa ne koristen. Nekdo je iz neznanega razloga smatral za potrebno, da razmere napne do preloma. Čutili je bilo, da je glavni voditelj Pašičevcev

Aca Stanojević,

na katerega pada največja krivda. Mislim, da mu to ne more biti v ponos. Tako misli precejšen del radikalnih poslancev. Zato bodo prihodnji tedni zelo zanimivi z ozirom na nadaljnji razvoj dogodkov v radikalnem klubu. Gotovo je, da Jovanović samega sebe ne smatra izključenim in da bo z ozirom na to skušal sodelovati v radikalnem klubu in v njem

nadaljevati borbo proti Pašiču.

Danes od Jovanovića samega ni bilo mogoče dobiti nobenih informacij. Tudi Pašič dosedaj ni pokazal nobenih znakov, iz katerih bi se moglo sklepati, v kaki smeri bo nadaljeval svojo borbo. Pašič gotovo ne bo ostal pri tem, kar se je zgodilo. Stalne konference in sestanki, ki jih ima v zadnjem času

Nikola Pašić s Pribičevićem,

dajo povoda raznim kombinacijam, da se namerava Pašić vrniti na politiko nacionalnega bloka. Gotovo je, da se samostojni demokrati ponovno pripravljajo za vsako kombinacijo s Pašičem. Mislijo namreč, da se bodo v tem slučaju lahko popolnoma stopili s Pašičevo strujo v radikalni stranki sami. Na ta način upa priti Pribičević do vodstva v radikalni stranki sami. Njegov poslednji govor je pozival radikalne pristaše na pregrupacijo, to potrjuje. Izgledi na uspeh pa so še vedno minimalni. Jasno je namreč, da bi v tem slučaju takoj prišlo do razcepa v radikalnem klubu in bi Pašić s Pribičevićem ničesar ne pridobil, ampak bi ostal v manjšini. Zelo se dalje opaža

delovanje vlade.

V celem sporu se je vlada sama postavila na čisto svoje stališče. Niti proti Pašiču, niti proti Jovanoviću ni zavzela nobenega stališča. Nekateri mislijo, da misli Uzunović svoje stališče vzdržati in poskusiti držati sedanjno vlado. Uzunović pa bo svoje pretenzije precej težko ustvaril. Na eni strani deluje proti njemu Nikola Pašić, na drugi strani pa je razumljivo, da Jovanović po izključitvi ne more ostati pri strani. Uzunović je mnenja, da mu bo mogoče vzdržati položaj v rokah in obvarovati edinstvo radikalne stranke. Zanimivo je dejstvo, da Uzunović pri tem pomagajo radičevci. Danes je prišel v Belgrad

Pavle Radić

z novimi predlogi Stjepana Radića. O svojih potih ne daje javnosti nobenih obvestil. Uzu-

noviću in drugim ministrom je izjavil, da je pripravljen za vsako ceno podpirati Uzunovića. Stjepan Radić je kapituliral s svojo poslednjo zahtevo glede izključitve Nikića in Šuperine. Nič več ne zahteva, da bi morala izstopiti iz vlade Nikola Uzunović, marveč ju vabi, da bi se vrnila v njegov klub. Dalje jima ponuja popolno jamstvo, da jih v tem slučaju ne bo izključil iz kluba. Obenem s vstopom v njegov klub pa naj bi dala ostavko, da bi klub potem določil druge ministrske kandidate. Do danes do definitivnega sporazuma še ni prišlo.

Nikić in Šuperina

namreč zahtevata jamstvo, da bi jih klub designiral za bodočo ministra. Kakor se nam iz okolice Nikića in Šuperine poroča, je Radić pristal tudi na to rešitev. Na ta način bi moglo že tekom jutrišnjega dneva priti do izpolnitve Uzunovičeve vlade na ta način, da bi v vlado stopili še trije radičevci. Kot kandidatje se imenujejo Preka za trgovskega ministra, Krajač in Pavle Radić za ostala dva prazna resora. V Belgradu se nahaja poslanec

Ivan Pucelj,

ki največ deluje na to oportunistično politiko Radića, ker je mnenja, da bi pri tej spolnitvi portfeljev lahko tudi on prišel v posev. V vseh krogih se na Radičovo delovanje gleda s precejšnjo rezervno. Predvsem je jasno, da podpira Radić s svojim nastopom Pašiča v velikosrbski tendenci in da moti razvoj začete borbe v glavnem radikalnem odboru. Ta nastop je vreden vse obsodbe, ker samo zadržuje definitivno razčiščevanje.

Stjepan Radić je Uzunovičeva nada.

Belgrad, 27. apr. (Izv.) Predsednik vlade Nikola Uzunović je bil popoldne v avdienci. Časnikarjem je dejal: »Mislim, da je najboljša tako, kakor se sedaj postopa, to je, da pustimo, da se stvari same razvijajo, posebno, dokler se nahajajo v tej fazi. Mislim, da je v tem slučaju najbolje, da se ne prenačimo. Lahko vam rečem, da danes popoldne ni bilo nobenih novih momentov. Pričakujemo prihod Stjepana Radića, potem bomo našo politiko nadaljevali.« Iz te izjave se vidi, da tudi Uzunović polaga največje nade na ponovno kapitulacijo Stjepana Radića.

Nikić in Šuperina čakata na Radića.

Zagreb, 27. aprila. (Izv.) Iz okolice g. Stjepana Radića se širijo vesti, da so disidenti sklenili vrniti se v Radičev klub. Po izjavi Stj. Radića sta dr. Nikić in dr. Šuperina sklenila podati demisijo; preden pa bosta to sporočila ministrskemu predsedniku Uzunoviću, čakata, da pride Stjepan Radić v Belgrad.

Pavle Radić in dr. Nikić v avdienci.

Belgrad, 27. apr. (Izv.) Davi se je pripeljal v Belgrad Pavle Radić. Takoj je prošil za avdienco in je bil sprejet. O tej avdienci ni hotel dati nobenih podrobnih informacij. Izjavljal je samo, da je govoril o vprašanju ponovnega vstopa Radičevcev v vlado in da se bo to vprašanje definitivno rešilo jutri, ko prispe v Belgrad Stjepan Radić. Davi se je v Radičevem klubu vršila seja, kateri so prisostvovali Pavle Radić, Nikić, Krajač, Šuperina in dr. Lončarević. Na seji je prišlo do definitivnega sporazuma o ponovnem vstopu Nikića in Šuperine v Radičev klub. Na vprašanje časnikarjev, ali je pomirjenje popolno, je odgovoril: »Pa mi se nismo nikdar sprili«, nakar je nek časnikar odgovoril: »Ne, ampak ljubili ste se in poljubovali!« Ko so časnikarji vprašali Preko, kakšno ministristvo bo dobil, je dejal: »Ministristvo za trgovino, seveda!« — Popoldne je bil v avdienci dr. Nikić.

Za ureditev blagovnega prometa.

Gradec, 27. aprila. (Izv.) Od včeraj dalje se vrši tu ob udeležbi strokovnih industrijskih delegatov konferenca mednarodnega transportnega odbora, ki se peča z ureditvijo blagovnega prometa. Sej se udeležujejo zastopniki Nemčije, Švice, Francije, Italije, Švedske, Češkoslovaške, Ogrske, Jugoslavije, Poljske, Luksemburške in Avstrije.

Izjava voditeljev opozicije.

Belgrad, 27. apr. (Izv.) Dopoldne se je vršila seja voditeljev opozicije. Seji so prisostvovali Davidović, dr. Korošec, Joca Jovanović in Hrasnica. O seji so izdali sledeč komunikate: »Voditelji strank: ljudske, demokratske, muslimanske in zemljoradniške so po vrnitvi s shodov, ki so se vršili po raznih krajih v državi, izmenjali poglede na položaj ter ugotovili, da se notranji položaj s sklepi HSS in NRS niti najmanj ni spremenil. Na sestankih, ki so se vršili 22. in 25. t. m., so te stranke razpravljale o notranjih vprašanjih svojih strank. Popolnoma so se potisnili v ozadje glavni problemi, ki danes zanimajo celo državo: borba proti korupciji in odstranitev gospodarske krize, ki državo pritiska. Voditelji opozicijskih strank so ugotovili, da se mora rešitev sedanje krize iskati samo v tej smeri, da se ustvari položaj, ki bi prožil največ jamstva za delo na izboljšanje državne uprave, za delo proti korupciji in za delo za izboljšanje in odstranitev gospodarske krize.«

Nov načrt kazenskega zakonika.

Belgrad, 27. aprila. (Izv.) Danes se je vršila seja sekcije zakonodajnega odbora za novi kazenski zakon. K seji so prišli vsi člani zakonodajnega odbora. Sejo je otvoril dr. Laza Marković in podal besedo pravosodnemu ministru Gjuričiču, katerega govor je bil zelo suhoparen in brez vsebine. Trdil je, da je razen zakonodajnega odbora pregledala zakon tudi posebna komisija, sestojela iz strokovnjakov, ki je zakon pregledala zelo pazljivo. V komisiji so bili zastopani Srbi, Hrvati in Slovenci. Novi zakon bo po mnenju vseh velikega kulturnega pomena za vso državo. Nadalje izjavi, da je vlada imenovala za svojega delegata dr. Subotića, predsednika kasacijskega sodišča v Beogradu, ki pa ni poslanec in torej tudi ne član zakonodajnega odbora.

Nato čita dr. Subotić svoj referat in pravi, da je novi načrt napravljen po predlogih iz leta 1910. in 1922., in da naj bosta ta dva predloga motiv za novi kazenski zakonik. Pritrdi, da je stvar težka, ker novi zakon ne bo veljal le za Srbijo, ampak za vse pokrajine z najrazličnejšimi kazenskimi zakonodajami. Končno pa bo zelo težko izvesti vse načrte, ki jih prinaša novi kazenski zakon, ker ne bo mogoče dobiti dovolj finančnih sredstev.

Od vseh članov odbora se je oglasil k besedi edino poslanec Hodžar, ki je stavil mnogo predlogov glede nadaljnjega razpravljanja o zakonskem načrtu. Grajal je, da je preteklo že tri leta, odkar je prenehala komisija za novi načrt kazenskega zakonika delovati sporazumno z vsemi pokrajinami in edini Slovenec, ki je bil v tej komisiji, ni bil več vabljen k razpravam. Vprašuje, kako je bilo mogoče, da so končno redakcijo izdelali le trije Srbi: Subotić, Ogorelica in Nestorović. Nikakor ne drži ministrova trditev, da so bili z novim načrtom soglasni vsi zastopniki. Če moramo poslušati tu neposlanca, srbskega strokovnjaka, zakaj ne bi smeli slišati tudi kakkega Slovenca ali Hrvata in še posebej kakkega strokovnjaka, ki je tri leta delal pri zakonskem načrtu. Končno predlaga g. poslanec dr. Hodžar: 1. da se nabavita osnutka iz leta 1910 in 1922, o katerih se trdi, da spadata k motivom novega kazenskega zakona, 2. da se pokliče v komisijo takoj tudi univerzitetni profesor dr. Metod Dolenc, ki naj poda tudi zakonodajnemu odboru svoj referat, kakor ga je podal danes g. dr. Subotić, 3. dobiti je treba mnenje vseh jurističnih fakultet o novem načrtu ter posebej še mnenje tudi drugih strokovnjakov, teoretikov in praktikov. — Predsednik dr. Marković ni hotel dati teh predlogov na glasovanje, češ, da so proti poslovniku. Prihodnja seja se bo vršila dne 5. maja.

Angleška premogovna kriza.

Premogovna kriza je stopila v nov štadij. Predsednik Baldwin je sprejel odbor industrijskega odseka strokovne zveze in sprejel predloge za mirno rešitev. Listi pripisujejo temu sestanku posebno važnost. Lastnike premogovnikov so ponovno pozvali k finančnemu ministru. Izvršilni odbor rudarske zveze se je sestal z odborom strokovne zveze. Vsi upajo, da bo Baldwin uspel v zadnjem trenutku najti miren izhod iz težkega položaja.

London, 27. aprila. (Izv.) »Times« poroča, da po večeršnjem posredovanju ministrskega predsednika Baldwinja vlada prepričanje, da se bodo rudarska pogajanja nadaljevala.

Velika stavka na Norveškem.

Iz Oslo poročajo, da je v soboto izbruhnila stavka, ki so jo že dolgo s strahom pričakovali. Delavci so odklonili predlog delodajalcev o znižanju mezd in proglasili stavko. Tako je začelo stavkati nad 30.000 delavcev, rudarjev, stavbnih, strojnih, industrijskih delavcev in kovinarjev. Tudi pogajanja med broderskimi uslužbenci in broderskim sindikatom so prišla v kritičen položaj.

„Berlinska pogodba“.

Berlin, 27. aprila. (Izvir.) Ratifikacijske listine o rusko-nemški pogodbi bodo izmenjali v Berlinu in se bo zato ta pogodba imenovala »berlinska pogodba«. Zunanje-politični odbor parlamenta, ki je včeraj imel v pretresu to pogodbo, se je soglasno izrazil zanjo. Pogodba bo v kratkem predložena parlamentu, kjer bodo vse stranke glasovale za odobritev. Vlada je s to pogodbo doživela velik uspeh, ker tako enotne niso bile stranke še pri nobenem vladinem predlogu. Značilno je, da tudi noben časopis ni zavzel svojega stališča proti tej pogodbi.

Moskva, 27. aprila. (Izv.) Centralni izvršilni odbor sovjetske Unije je odobril sklenitev rusko-nemške pogodbe. Izvršilni odbor je za tem zaključil svoje dvatedensko zborovanje. —

London, 27. apr. (Izv.) Objavljeni tekst rusko-nemške pogodbe je izzval številne komentarje. Politični krogi so mnenja, da je tekst pogodbe zelo nejasen in da je sestavljen tako, da se da dvomno razlagati.

Iz društva narodov.

Zeneva, 27. apr. (Izv.) Vlada je sporočila generalnemu tajništvu Društva narodov, da se bo udeležila konference juristov, ki je sklicana za 8. september. Konferenca bo razpravljala o pridržku ameriškega senata glede pristopa Združenih držav k stalnemu mednarodnemu razsodišču v Haagu.

Zeneva, 27. apr. (Izv.) Odbor, ki ima po nalogu sveta Društva narodov pripraviti gradivo za svetovno gospodarsko konferenco, se je sestal včeraj na ustanovno sejo, na kateri so izvolili za podpredsednika belgijskega senatorja Theunisa, ki bo namesto obolelega predsednika Gustava Adorja vodil razpravljanje. — Danes so na seji razpravljali o sredstvih in potih, ki bi mogla voditi do rešitve svetovne gospodarske krize. Francoski delegat Serruys je poudarjal potrebo, da se sklene mednarodni dogovor med državami, ki bi uredil skupno delo med seboj. Delegat Young je zahteval, da se komisija peča samo z vprašanji, ki bi bila tudi praktično izpeljiva.

Bivši italijanski finančni minister de Stefani je izjavil, da bo konferenca mogla priti do praktičnih zaključkov le, ako se bodo sklenile mednarodne pogodbe in privatni dogovori med industriji. Nemški državni tajnik von Trendelenburg je poudarjal, da bo mogoče uspešno delo samo takrat, ako bodo delo uravneli na podlagi carinskih in izvoznih statistik. Angleški delegat je predlagal, da se sestavijo tri podkomisije.

Angleško-turška pogajanja.

London, 27. apr. (Izv.) Angleška pogajanja s Turčijo so zadnje dni začela potekati ugodneje. Turčija se je pokazala za popustljivejšo, ker je Rusija odgovorila na vprašanje, ali bi Turčija mogla računati na pomoč v slučaju vojne, negativno. Na drugi strani pa se boji Turčija, da bi v slučaju spora z Anglijo bila brez moči napram italijansko-grškim zvezam. — Kakor poroča »Daily Express«, predlaga Anglija sledeče štiri točke: 1. Delna poprava mosulske meje. 2. Udeležitev Turčije pri eksploataciji petrolejskih vrelcev na mosulskem ozemlju. 3. Anglija posodi Turčiji 20 milijonov funtov in 4. Sklene naj se nevtralitetna pogodba.

Mirovna pogajanja v Maroku.

Utška, 27. aprila. (Izv.) Francoska, španska in riška delegacija so se sesteale danes k uradni razgovoru. Riški delegati so nato zopet odpotovali domov po navodila.

Pariz, 27. apr. (Izv.) Kakor je izjavil ocialistični poslanec Fontonier, ki je član zunanjepolitičnega odbora, računa ministrski predsednik Briand s tem, da bo sklenjen mir v Maroku tekom osmih dni. Velika nesoglasja obstojajo med špansko in francosko delegacijo. Španci hočejo doseči, da bi Francozi zasedli vse riško ozemlje in od španske strani je tudi prišla zahteva o odstranitvi Abd-el-Krima. Francija pa želi miru in noče nadaljnjih osvajanj.

Avarescu je pridobil narodne manjšine.

Pri prihodnjih državnoborskih volitvah v Romuniji bodo imele narodne manjšine pomembno vlogo. Zato se je Avarescu trudil, da jih pridobi za skupno kandidatno listo in skupen nastop v volivnem boju. Dolgotrajna pogajanja so končala z uspehom. V sporazumu z ogrsko stranko je zagotovila vlada Madžarom izpremembo šolskega zakona, podporo madžarskim cerkvam in verskim šolam, določeno število volivnih mest v lokalnih upravnih uradih, in končno pravico občevanja v madžarskem jeziku z vsemi oblastmi razen s sodnijo. Švabski in saški manjšini je vlada zagotovila enajst sedežev v zbornici in šest mest v senatu, poleg tega dobi saški škof stalno mesto v senatu. Tudi z bolgarsko manjšino se je Avarescu pobotal. Bolgari dobe 6 mandatov v zbornici. Pogajanja z Judi so se pa razbila.

PRESTOP H KATOLIČANSTVU.

Rim, 27. aprila. (Izv.) »Avanti« poroča, da je rektor rimske univerze prestopil s krščanstva h katoličanstvu.

J. B. S.

Težaven politični položaj Poljske.

Ministra poljske soc. demokratske stranke Barlicki in Ziemiński sta podala demisijo. Prvi maj naj bi pomenil začetek boja s komunisti. Ker izteče poljskemu Sejmu (narodni skupščini) poslovna doba šele novembra 1927 in ga predsednik republike po ustavi ne more razpustiti, ako temu ne pritrdita dve tretjini poslancev in senatorjev, ni upni na predčasne volitve. Tako delavstvo ne bo mislilo, da sta ministra podala ostavko samo zavoljo strahu pred volitvami. Svoj odstop utemeljujeta z nesoglasjem s politiko finančnega ministra dr. Zdzichowskega. Zlasti mu zamerita, da hoče odpuštit vsled velikega državnega primanjkljaja 12 tisoč železničarjev.

Največje težave Poljske so njene finance. Denar je izgubil v zadnjih dneh eno tretjino svoje vrednosti. Do konca marca t. l. je izkazoval proračun 72,5 milijonov zlotov dohodkov in 142,4 milj. zlotov stroškov. Gotovo prevelika vsota se porabi za armado, namreč 45 milj. zlotov. Za obrambno silo Poljske bi bilo pač mnogo boljše, če bi imela manj vojaštva, pa več zadovoljnosti in blagostanja državljanov. Res ima Poljska zelo ogrožen zemljepisni položaj, ker jo na eni strani ogroža Nemčija, na drugi pa njen zavzemnik Rusija in mora biti vedno pripravljena. Toda brez ureditve notranjih razmer, ki je temelj zadovoljnosti državljanov, ne bi bilo v tem oziru Poljski nič pomagano, če bi se tudi uresničile besede vojnega ministra Zeligowskega, ki jih je govoril začetkom aprila poljskim strelcem, da »naj bo vsaka poljska hiša trdnjava in vsak Poljak vojak.«

Preveč goreči so morda tudi poljski prosvetni ministri. Črez noč pač ni mogoče deset milijonov prebivalcev naučiti čitati in pisati, četudi se potroši 22,5 milijonov zlotov za šolstvo. Velike svote pa treba za podpore invalidom in vojnim sirotam. Saj morda nobena zemlja ni toliko pretrpela kakor Poljska. V ta namen 24 milijonov komaj zadostuje.

Ročna se, da bo znašal proračunski primanjkljaj do konca tega leta okrog 260 milijonov zlotov. Finančni minister je izdelal načrt, da bi se kril primanjkljaj na eni strani s štednjo, na drugi pa z novimi davki. On zahteva, da bi se zmanjšal proračun vojnega ministrstva za 24 milijonov, prekinilo naj bi se z gradbo novih železnic, odpustilo naj bi se 12.000 železničarjev, plače državnih uradnikov in penzionistov pa znižale za 6 odstotkov. Uvesti hoče 10 odstotni davek na špirit, takse namerava zvišati za 50 odstotkov ter obdavčiti električne žarnice. Socialno demokratska in finančni minister se niso mogli zediniti že v teh vprašanjih. Zlasti pa so soc. demokrati trdovratno vztrajali na tem, da naj država izda več bankovcev in z njimi krije državni primanjkljaj. Finančni minister se je seveda taki zahtevi moral upreti, ker bi povečan obtok bankovcev vrednost poljskega denarja še zmanjšal in s tem samo povečal krizo.

Ko je 22. t. m. podal dr. Skrzynski ostavko cele vlade, je sprejel predsednik republike Wojciechowski samo demisijo socialno demokratskih ministrov. Ta korak je poplunoma razumljiv. Na volitve v sedanjih razmerah ni mogoče misliti, ker bi preveč okrepile komuniste in opozicno radikalno ljudsko stranko »Wyzwoleniec«. Vlada dr. Skrzynskega pa ima tudi brez soc. demokratov večino. Na kako sposobnejšo osebo ni mogoče računati. Tudi ni upati, da bi razen stranke »Pist« (voditelj Witos), narodne delavske in kršč. demokratske stranke, ki je sliha slovenski, hrvatski in čsl. L. S., hotela katera druga stranka prevzeti odgovornost. Otvoriti krizo pa je bilo tudi vsled tega nemogoče, ker še niso sprejete dvanajstine za mesec maj in se prvega maja ne bi mogla izplačati plača uradništvu in vojski, kar bi lahko imelo usodopolne posledice.

Razmer v Poljski ne bo mogoče končno veljavno rešiti brez manjšinskega vprašanja. Ker še ob zadnjih volitvah v poljski Sejm ni bila končnoveljavno rešena usoda Ukrajincev, se Ukrajinci volitve niso udeležili. Niso hoteli s tem sami priznati svoje podrejenosti. Sedaj pa treba računati s 4 milijoni Ukrajincev in z Belorusi. Ako ne bo pokazala Poljska rešne volje, da da tema narodoma pravice, ki jma gredo, se bo to kruto maščevalo. G. dr. Skrzynski je dovolj razsoden politik, da se zaveda resnosti manjšinskega vprašanja. Potem bo Poljski še mnogo manj potrebno kakor sedaj, da bi bila »vsaka hiša trdnjava in vsak Poljak vojak«.

MUSSOLINI V MILANU.

Milan, 27. aprila. (Izvir.) Kljub hudemu dežju in nevihti se je zbralo k pozdravu predsednika Mussolinija 50.000 fašistov na glavnem trgu v Milanu. Mussolini je pri pozdravu množici rekel, da ta požrtvovalnost fašistovskih čet dokazuje, da bodo fašisti z istim pogumom, kot danes vztrajajo v dežju, vztrajali nekoč v ognju puškinih krogel. Svoj govor je končal Mussolini z besedami: »Črne srace! Krogle lete mimo in Mussolini ostane!«

VIHAR NA MORJU.

Pariz, 27. aprila. (Izv.) 24. aprila je divjal v zapadnem delu Sredozemskega morja hud vihar. Pogrešajo in italijanski parnik, na katerem je bilo 9 mož posadke.

Francosko-ruska pogajanja napredujejo.

Minister za javna dela de Monzie je objavil pojasnilo o poteku francosko-ruskim pogajanj. Dejal je, da nemško-ruska pogodba ne bo nič vplivala na francosko-ruska pogajanja. Pogajanja so že prešla odločilno fazo in je sovjetska delegacija v načelu pristala na plačilo predvojnih dolgov carske Rusije. So pa še velike razlike v naziranjih višine, v kateri naj bi se dolgovi ugotovili kakor tudi glede načina odplačevanja. Tudi vodja ruske delegacije Rakovski je izjavil, da pogajanja dobro napredujejo. Povdaril pa je, da še vedno ni rešeno vprašanje kreditov, ki naj jih Francija dovoli Sovjetski Zvezi.

Pariški listi pojasnjujejo, da Sovjeti sedaj ko so načelno pristali na plačevanje predvojnih dolgov, zahtevajo, da jim Francija da večje kredite. Francija pa hoče, da bi se odplačevanje izvršilo po komercialnem izmenjalnem sistemu brez posebnih kreditov. »Matin« povdarja, da se Rusiji ne morejo in ne smejo dovoliti večje ugodnosti za odplačevanje kakor so jih dobili ostali predvojni francoski dolžniki. Za Bolgarijo in Avstrijo se je določilo 27 do 42 odstotkov predvojne vrednosti v zlatu. Isti odstotek naj se določi tudi za Rusijo.

VOLITVE V ROMUNIJU RAZPISANE.

Bukarešt, 27. aprila. (Izv.) Kralj je podpisal dekret, s katerim se razpisujejo volitve v romunsko poslansko zbornico za dne 25. maja. 28. maja pa se vrše volitve v senat. Novi parlament bo sklican na dan 28. julija.

Beleške

△ »Naš čas prihaja«, vzklika »Jutro« za svojim mojstrom Svetozarjem Pribičevićem. Ta nepopoljšljiv politik centralizma meni namreč, da pomenja sedanja velika kriza krah politike sporazuma. Ako pa je politika sporazuma skrahirala, potem je jasno, da se moramo vrniti k politiki nesporazuma, to je k skrajnemu centralizmu, ki ne pozna Srbov, Hrvatov in Slovencev, ampak samo »narodno edinstvo«. To je logika gospoda Pribičevića in njegovega vernega trabanta Žerjava. Škoda samo, da je premisa čisto napačna. Sedanja kriza nikakor ni posledica politike sporazuma, ker takega sporazuma sploh ni bilo. Bila je mesto poštenega sporazuma med Srbi, Hrvati in Slovenci samo kravja kupčija med Pašičem in Radičem, ki je skrahirala, kar je čisto prav in dobro. Kriza je torej le posledica neodkritosti, lažljivosti in nepoštenosti take državne politike. In ozdravela bo država le, če se začne politika resničnega sporazuma na podlagi enakopravnosti. In ker g. Pribičević tak sporazum načeloma odklanja, zato ne verjamemo, da je »njegov čas prišel«. Dogodki zadnjih dni nasprotno kažejo, da je njegov čas minul! Mož, ki se zopet ponuja Pašiču in bi rad obnovil slavno PP-koalicijo »narodnega edinstva«, bo tudi delil Pašičevo usodo, to je, da se bo pogreznil z njim in Žerjavom vred za vedno pod oder politične pozornice države SHS.

△ Kdo ima prav? »Narodni dnevnik«, ki je še vedno zaljubljen v g. Puclja, se je te dni hudoval na one, ki trdijo, da je bivša SKS dobivala denar od SDS, oziroma da je bila z njenim denarjem ustanovljena. »Jutro« z dne 25. t. m. pa piše v obliki pisma o SKS: »Z mnogimi naprednjaki sem se l. 1920. tudi jaz zaupno pridružil SKS. Mislil sem, da bomo napredna kmetska politična organizacija, ki bo v stanovskih zadevah nastopala sama, sicer pa skupno z drugimi stanovi na deželi in v mestih. Šlo nam je predvsem za to, da oslabimo klerikalno »Kmečko zvezo«. Skrajja je šlo dobro. Naenkrat pa je začelo grdo lenarenje. Osem gospodov poslancev je kadilo cigarete, a h kmetu jih ni bilo. Organizacije so zaspale, nove se niso več snovale. Tako je bilo skoro tri leta. Napadali so SDS in dr. Žerjava, dasi o denarju, ki ga je SDS dala vodjam SKS, še do danes ni položen račun. Šele ob slavni Kamenarovičevi aferi smo doznali, da so gospodje generali dobili nad 700 tisoč kron, v zahvalo so pa še psovali!« — Tako piše o SKS, kakor rečeno »Jutro«, mi pa bomo počakali na odgovor »Kmetijskega lista«.

Šhodi SLS

Kostanjevica. Velik shod SLS se je vršil v nedeljo na Slinovichah pri Kostanjevici. Pred cerkvijo se je zbrala ogromna množica ljudi, ki je z največjim zanimanjem poslušala izvajanja poslancev Antona Sušnika in Franca Zebota. Tudi nekaj nasprotnikov je bilo na shodu, ki pa so morali samo pritrjevati govornikom, ne da bi kateri upal ugovarjati. — Popoldne se je vršil v dvorani občni zbor okr. Kmetске zveze ob zelo dobri udeležbi. Odbor je bil izvoljen dosedanj.

V Konjicah je v nedeljo, 2. maja, po rannem cerkvenem opraviilu shod SLS za Konjice in ves konjiški okraj. Poroča poslanec dr. Hohnje c.

Shoda SLS v Brusnicah in Novem mestu. V nedeljo je priredila SLS dobro uspeša shoda v Brusnicah in Novem mestu. Na obeh shodih je obširno poročal poslanec dr. Kulovec. Njegovo poročilo so zborovalci sprejeli z odobravanjem. Odobrili so politiko Južoslovanškega kluba

Kaj se godi doma

Zasluzeno imenovanje.

V pondeljek je dostavil mariborski knezoškofski ordinariat g. duhovnemu svetniku in profesorju Janezu K. Vrežeju dekret, s katerim je imenovan za monsignorja.

G. profesor Janez Vreže se je rodil 4. junija 1862 v Smarju pri Jelšah, kjer je obiskoval ljudsko šolo. Gimnazijo in bogoslovje je dovršil z najboljšim uspehom v Mariboru. Kaplanoval je v Jaremini in Starem trgu pri Slovenjgradcu, kjer ga ima ljudstvo še danes v najboljšem spominu kot vzor dušnega pastirja. Še mlad duhovnik je bil poklican za kornega vikarja v Maribor, kjer je ob enem bil tudi katehet. Radi pedagoških zmožnosti je prišel za profesorja na državno moško učiteljsko v Maribor, kjer deluje še danes.

G. profesorja pozna celo lavantinska škofija kot enega najboljših govornikov, ki je za rajnika dr. Medvedom pridigoval in navduševal odrasle in mladino mladane po vseh večjih božjepotnih cerkvah naše obširne škofije.

Splošnost užiiva g. profesor v učiteljskih krogih kot priznan pedagog med ljudskošolsko dečo na vadnici in kot dolgoletni vzgojitelj našega učiteljskega naraščaja. Saj deluje g. monsignor na omenjenem zavodu z navdušenjem že nad 25 let.

G. monsignorja ne vidimo tekot let kot neumornega delavca za vsestransko povzdigo slovenskega naroda samo na prižnici in v šoli, ampak tudi kot priznanega pisatelja na pedagoškem in zgodovinskem polju.

Imenovanja g. Vrežeja za monsignorja se ne veselimo samo njegovi prijatelji ter znanci, ampak vsi, ki ga poznajo kot vzor duhovnika, vzgojitelja naše mladine in pisatelja. Bog daj, da bi g. monsignor užival res zaslužen imenovanje zdrav in vesel kakor doslej še tudi zanaprej mnogo let!

Napredek v Mariboru in okolici.

Maribor se dviga. V najkrajšem času se bo otvorila velika nova tkalnica v Melju in bomo imeli potem tri. Kakor smo že poročali, so ravno tkalnice ona industrija, ki se je otvorila v našem mestu po vojni in ki uspeva sijajno. Razven nove tkalnice bo dobil Maribor na Ruški cesti veliko in moderno konfekcijo, ki bo založena z zadostnim kapitalom in je njen obstoj ter razvoj že zasiguran.

Elektrarna na Fali je stavila v pogon novo turbino s kapaciteto 10.000 konjskih sil. Sedaj je v obratu že 7 strojev, ki dajejo poleti, ko je vodostoj najvišji, skupno 55.000 konjskih sil. Pozimi se seveda kapaciteta znatno zniža, skoro za 40 odstotkov. Valed vedno naraščajočega povpraševanja po toku in vsled razširjenja omrežja na ptujsko polje do Varaždina in Murske Sobotne bo elektrarna kmalu v polni meri zaposlena.

Mariborski okrajni zastop gradi novo cesto Sv. Miklavž—Pohorje, ki bo kmalu gotova. Na tej cesti je pri Hočah že dograjen nov most, ki je dolg 6 m in 2 m širok. Računajo, da se bo cesta izročila prometu v kakih 14 dneh.

Novomeški občinski odbor

Imel se je v petek 23. aprila ob 5 popoldne v mesni dvorani. Glede prodaje lesa in mestnega gošča je poročal župan dr. Režek, da je za to izvoljeni odsek pregledal za prodajo ugodni les v mestni hosti in preračunal njegovo vrednost na 220.000 Din, pri čemer je vzel za podlago cenitev onega lesa, ki je bil prodan lansko leto. Vršila se je nato javna dražba, katere so se udeležili lesni trgovci Jakob Paučič iz Novega mesta, Ivan Rakoš iz Gor. Straže in lesna družba »Deska«. Najvišji ponudek je oddala družba »Deska« v znesku 176 tisoč dinarjev. Ker si je mestna občina pridržala pravico to pogodbo potrditi ali ne, odvarja o tem debato. Odbornika Paučič in Petrič omenjata, da

se višji ponudek v danih razmerah ne bo dosegel. Odbornik dr. Čegnik je mnenja, da je pogodbo z ozirom na mnenje obeh ravnokar navedenih odbornikov, ki sta lesna strokovnjaka, potrdi, obžaluje pa, da se ni sprejela lansko leto ponudba tvrdke »Deska«, ki je hotela plačati še preostali les, kolikor bi ga pač mestna občina dala po isti ceni, kakor izdruženi in da je tozadevni predlog tedaj ostal v manjšini, s čemur je občina izgubila okroglo 40.000 Din. Pogodba glede prodaje lesa se nato odobri. — Župan prečita ponudbo tvrdke Bon in Ko. glede prevzema elektrarne. K tej točki se oglašijo k besedi odborniki: Meršol, dr. Čegnik in Petrič, ki ne smatrajo ponudbe za ugodno. Ponudba se odkloni. — O preureditvi zasilne ubožnice prečita župan poročilo ubožnega odseka. Zadeva se odkaze nazaj ubožnemu in stavbnemu odseku, nakar se bo o njej sklepalo in se bo predelava oddala na javni dražbi. — Župan poroča, da je proračun za leto 1926 ponovno predložil velikemu županu v potrditev, da se je nedavno tega izrazil g. finančni delegat glede doklad na vino, da bi bil pripravljen dovoliti 230 odstotno doklado, ki bi se pa smela v tej višini pobirati šele od 1. maja dalje, dokim bi se pobirala 200 odstotna od začetka tega leta, da go se pomotoma črtale doklade na direktne davke, katere naj bi se z ozirom na črtanje doklad na vino zvišale za 20 odstotkov. V zadevi se oglašijo k debati odborniki: Meršol, dr. Čegnik in Ogoreutz. Prva dva se zavzemata za avtonomne občinske pravice, navajata tudi, da v danem položaju pač ne kaže drugega, kakor akceptirati predlog, nakar se soglasno sklene 230 odstotna doklada na vino, 170 odstotna doklada na direktne davke, izvzemši bišne najmarine, ki ostane 40 odstotna. — Pri služajnostih vpraša odbornik Perko župana, kako pogodbo je sklenilo županstvo z go Prosenovo glede hodnika pred njeno hišo. Župan poroča, da je odstopila ga Prosenova del svojega vrta mestni občini za napravo trotoarja, da se je pa županstvo zavezalo postaviti ograjo, napraviti zid, mrežo in nasade na vrtu. Zahtevala je tudi odškodnino 5000 dinarjev. Glede višine odškodnine vrta je županstvo izrazilo mnenje, da bo zadevo predložilo po izvršitvi adaptacijskega dela občinskemu odboru v sklepanje. Odbornik Perko nadalje vpraša, ali se je oddalo tozadevno delo potom javne dražbe, nakar župan pojasni, da je delo oddal tvrdki Hočev. — Glede javne higijene stavijo predloge odborniki: Uderman, Grobovšek in Perko. Uderman omenja nesnago za Seidlovo hišo. Po daljši debati se sklene, da policijski odsek pregleda s pritegnitvijo okrožnega zdravnika higijenske nedostatke v Novem mestu in predloži tozadevno poročilo županu. — V tajni seji sta se rekli dve zasebni prošnji.

Za kruhom.

Murska Sobota, 26. aprila.

Domala vsak dan odide zadnji čas večji ali manjši transport sezonskih delavcev. Večina odhaja proti jugu. En transport se je zadnji teden odpeljal v Brod, kjer bo zaposlen pri kanalizacijskih delih. Še ta teden se bo najbrž odpeljal zadnji transport v Belje. Nekaj, ampak prav redki iz krajev ob avstrijski meji, so odšli za delom v gornje štajerske rudnike. Kljub temu pa bo letos mnogo sezonskih delavcev ostalo brez dela; vsaj brez stalnega dela. Kako bodo ti prebili zimo, sam Bog ve. Dejstvo je, da sta dve tretjini Goričancev navzani edino na poletni (sezonski) zaslužek; samo od tega zaslužka žive pozimi. Zalostno dejstvo pa je tudi, da se temu najbolj prečemu socialnemu vprašanju naše Slovenske Krajine na merodajnih mestih posveča tako malo pažnje. Edino izjemo tvorijo Delavska zbornica v Ljubljani, ki skuša po svojih močeh storiti, kolikor pač more za nje. S hvaležnim veseljem smo sprejeli sporočilo, da namerava še en mesec prevzeti agende tukašnje delavske borze, da se, če le mogoče, v tem času najde kak izhod iz tega neugodnega položaja. — Mažarski notranji ministar ne mara uslišati prošnji mažarskih veleposestniških uprav, da bi se dovolil prihod pre-

murskih delavcev. Naši delavci veljajo pač kot izborni in pridni delavci; zato si jih mažarska veleposestva žele in pritiskajo na notranjega ministra, da ukine prepoved. Ker so upala, da se jim to posreči, niso takoj odpovedala svojih pogodb s tukašnjimi palirji, marveč šele zadnji čas, kar pa je tembolj zadelo naše ljudi. — G. Komavil, vodja tukašnje delavske borze, je, kakor smo čitali v listih, upokojen. Ali kako je upokojen, Dasi ima že že 13 let državne službe, bo moral brez pokojnine v pokoj. Kakor smo čuli, je že proti temu vložil priziv na upravno sodišče.

Gospodarsko-socialna slika Prekmurja.

Kdor hoče vsaj na splošno razpravljati o predstoječem vprašanju, mora ločeno govoriti o dolnjem in gornjem Prekmurju. Vsak izmed teh ima za sebe nekaj karakterističnega, tako da ju ni mogoče združiti. Veleposestva seveda ne pridejo v poštev, ker imajo ta v celnem Prekmurju isti značaj.

Dolnje Prekmurje je v splošnem pokrajina kmetijskega proletarijata. Karakterizirajo ga neznatna posestva od 2—15 oralov, posestev od 15 do 30 ali več oralov je neznatna manjšina. Skromna hišica z malim gospodarskim poslopjem in par orali zemlje je vse »bogastvo« dolnjega Prekmurca. V tem oziru so si skoraj vsi enaki in le malo je takih, ki bi se dvigali nad povprečni gospodarski nivo.

Gornje Prekmurje nam nudi v gospodarskem oziru popolnoma drugačno sliko. Tam ni enakosti. Na eni strani so kmetije s 80—50 in več orali ter ponosnimi gospodarskimi poslopji, na drugi strani pa reveži, ki nimajo ne pravega doma, ne lastne grude.

Gospodarskemu položaju odgovarjajo socialne razmere, oziroma vprašanje ohranitve eksistence družin.

V dolnjem Prekmurju ni trdnih kmetov, ni pa tudi popolnih revežev brez vseh sredstev. Neko lastnino ima vsak in ta mu pripomore, da vsaj v glavnem preživi sebe in svojo družino. Prekmurcu usoda že od nekdaj ni bila naklonjena, zato nima velikih zahtev in tako ni nemogoče, da s pridelki dveh, treh oralov zemlje preživi čisto tudi precej mnogoštevilno družino. Če pa že zemlja sama ne more nuditi zadostne množine preživljajočih sredstev, jih doda raznovrstna obrt, ki je v celoti okolici precej udomačena. Takih, ki se na domači grudi ne bi mogli preživiti, je zelo malo.

Drugeč je stvar v gornjem Prekmurju. Ponosne kmetije nudijo svojim gospodarjem precej udobno življenje, ob strani teh pa so tisoči in tisoči brez zadostnih — in v zelo mnogih slučajih sploh brez — sredstev, tako da iščejo kruha na tujem. Tu koreniti problem prekmurskih sezonskih delavcev. Domača gruda jih ne more prehraniti in tako gredo na stotine in stotine leto za letom v tujo, kjer žrtvujejo svoje sile, dajejo iz sebe zadnje moči, samo da prislužijo potrebni kosček trdega kruha. Zalosten je ta položaj in ni čudo, če se čuti iz značaja prekmurskega »Goričanca« nekaj težkega in temnega.

To so le najslošnejši obrisi, v kljub temu pa precej pripomorejo k pravilnemu razumevanju prekmurskega značaja.

Fr. K.

Nesrečna smrt Slovenke v Belgradu.

V Belgradu se je zastupila celjska Slovenka Jerica Kosi. Tragična povest: Kosijeva je imela v Celju krojaški salon ter je živela skupaj s svojo materjo. V Belgradu je imela brata, ki jo je vabil dol. Pustila je svojo delavnico v Celju in se s materjo preselila v Belgrad. Tu se je seznanila z nekom, ki mu naj bi postala žena. Kosijeva je bila ugledna dekle in so jo cenili vsi, ki so jo poznali. Sreča pa ji ni bila mila. Kmalu sta ji drug za drugim umrli mati in brat in ostala je sama. V tem so se pokazale posledice njenega ljubzenskega razmerja. Prošila je ženina, naj pospeši poroko. Ta pa se je izgovarjal, da mora urediti še neke zadeve. Kosijeva je še upala. Zadnje dni pa je zve-

Nove »Šmarnice«

„Marija vrtnarica našega srca“ ali „Smarnični misijon“

so pravkar izšle, katere je založila Prodajalna K. T. D. (H. Nišman). To je delo priljubljenega pisatelja župnika Jos. Seigerschmieda. O knjigi sami v kratkem kaj več spregovorimo. Cena vezani knjigi Din 25—, po pošti Din 1:50 več

dela, da jo je njen izvoljenec brezvestno varal. Pri skrbela si je steklenico lizola, odšla iz mesta, begala več ur po polju, končno pa v bližini Malega Fokrega Loga izpila lizol. Našli so jo umirajočo in je med prevozom v bolnišnico izdihnila. Obdukcija je dognala, da je bila sedmi mesec v blagoslovljenem stanju. Tako je zopet postalo slovensko dekle žrtev brezvestnega zapeljivca.

Tatinska kronika.

Poročali smo že o nenavadnih tatvinah hišnih medenih ključ v Mariboru. Policija je na številne prijave začela slučaj energično preiskovati in kmalu je izsledila zločinca v dveh štirinajstletnih dečkih, Francu Orniču in Francu Teliču. Fanta sta dolgo razmišljala, kako priti do denarja, naposled pa sta prišla na izredno idejo kraji s hišnih vrat medene kljuke! Pokradla sta jih lahko, toda težje je bilo spraviti jih v denar. Ponujala sta jih raznim mariborskim trgovcem z železnino, toda brez uspeha. Ko sta opazila, da jima je policija na sledu, sta zmetala ukradene kljuke z dravskega mostu v reko Fantiča čaka občutna kazen.

Po Priekliju se je zadnje mesece izvršilo več drznih vlovov, pri katerih so storilci poleg zdravih pet odnesli vedno tudi bogat plen. Kot zadnjega so oropali v Ivanjkoveh trgovca Franca Vebra. Odnesli so mu raznega blaga v vrednosti 32 tisoč dinarjev. Orožniki so bili roparjem neprestano za petami in nedavno se jim je posrečilo zajeti celo tolpo ter jo zapreti v prostore ormoškega sodišča. Ukradeno blago pri njih niso več našli, ker so ga pravočasno spravili v denar.

V pondeljek se je posrečilo policiji v Ljubljani, da je zalotila v vestibulu glavne pošte nevarnega žeparja. Bilo je okoli dveh popoldne, ko se je pripeljal državni uradnik Franc P. s tramvajem od glavnega kolodvora. Tik pred pošto je začutil, da mu sega tuja roka v notranji žep suknjiča in pograbil je tatinsko roko baš, ko mu je vlekla listalica iz žepa. Tat pa, ko je videl, da je zasačen, skočil z voza in se zateče v vestibul glavne pošte. Toda že je bil stražnik na mestu, ki je takoj skočil za njim in ga aretirati. Aretirani je nečeti Stojan Mešič, 37 let star, baje trgovski potnik iz Novega Sada, ki pa potuje brzkone vedno le na račun tujih žepov. Oddali so ga sodišču. Obenem pa ga zasleduje tudi že zagrebško sodišče radi raznih tatvin in ga bodo oddali po prestani kazni še v Zagreb, da ga tudi tam malo zašijejo.

Neznani vlomilec je odprl s ponarejenim ključem stanovanje gostilničarke Marije Izlakarjeve v Zidovski stezi v Ljubljani. Tat je moral biti v stanovanju določen znan, kajti šel je naravnost k miznemu predalu, katerega je odprl z nožem ali diletom. Ukradel je iz predala 2900 Din.

Posestniku Petru Flajniku v Novi Lipi sta bila ukradena iz hleva dva konja, eden 13, drugi pa 7 let star, vredna okrog 5000 Din. Sumijo, da so odpeljali konja cigani, ki so se že delj časa potepali po okolici.

Nove muzikalije:

V. Vodopivec: Kristus Kralju, 16 Evarističnih pesmi za mešan zbor, cena Din 20.— V. Vodopivec: Kraljici Svetogorski, 12 Marijinih pesmi za mešan zbor, cena Din 20.— ima v zalogi Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani in Katoliška knjigarna v Gorici.

Od Gjevglilije do Aten.

(Pripoveduje Fr. S.)

(Dalje.)

Odpri se širna dolina z mesti iz starogrške dobe, kakor Tebe. Vsa ta mesta leže na hribočih ali na obronkih gora. Postaja Livadija spominja na slovanske naseljenike v Grčiji, ki so se pa stopili z domačim prebivalstvom in sprejeli grški jezik. Na neki postajici pokusiva s tovarišem grško, takoj imenovano recinatsko vino, ki se toči, sicer se dobi v Grčiji vino samo v zamašenih steklenicah. Nama ni dišalo, ker je imelo preveč smolnat okus. Kakor stari Grki dajejo tudi sodobni vinogradniki v Grčiji v vino smolo od borovcev, podobnim pijam, da se vino ne pokvari. Domačini najraje pijejo tako vino in mu pripisujejo zdravilno moč za pljučne bolezni. Še enkrat, v Faleronu pri Pireju, sva pokusila s tovarišem faleronsko, recinatsko vino, pa mi kljub izborni kvaliteti ni prišlo. »Smola je smola,« je dejal tovariš, »zame ni.« V gozdovih ob progi v Atiki je bil vsak borovec zasekan, pod zaseko pa pritrjena pločevinasta posodica, v katero se steka smola, ki nadomestila umno kletarstvo. Vino je poleg olivnega olja in tobaka važen pridelek za Grčijo. Trte so zasajene v globoke brazde. Žito raste bolj salbojno. Živinoreja je na nizki stopnji, goveda so podobna bušam in jih je malo videti, konji so majhne rasti, svini je malo, pač na

se vsak hip vidijo z vlaka velike črede ovac, pa tudi mnogo koz. Rodovitne zemlje ni mnogo. V Atiki se vidijo prvi večji oljčni vrtovi, čim bliže Atenam, tem večji so in lepši. »Oj, drago oljkovo drevo, pozdravljam te srčno, srčno!«

Na brežuljih se vidijo velika šatorišča, begunci iz Male Azije, ki jih je Turčija po zadnji za Grke nesrečni vojni izgnala. Številno beguncev je izredno veliko in gre gotovo v par milijonov. Grška vlada je započela sistematično, velikopolezno kolonizacijsko delo v grški Macedoniji.

Narodne manjšine.

V grški Macedoniji je bilo kakih 350.000 Slovanov, ki govorijo macedonski dialekt. Naseljeni so bili na desni in levi strani vardarske doline. Slovani na levem bregu Vardarja težijo za Bolgarijo, ker se je zanje Bolgarija za časa turškega gospodstva brigala in jim pošiljala bolgarske duhovnike in ustanavljala šole. Srbska propaganda je segala samo do Velesa. Ta del Macedonije je za Slovane izgubljen. Prebivalstvo se je v sporazumu z Bolgarijo na pritisk grške vlade izselilo v Bolgarijo in grška vlada je naselila tam grške begunce iz Male Azije. Zapadno od Vardarja je danes še kakih 150.000 Slovanov, ki se nacionalno zavedajo. Naseljeni so od Vardarja do Jenidžeskega jezera — Nana — Kajalava — Hrupišta, ob meji do Kastorije. Ob Vardarju je Pangalova vlada naselila grške begunce v čisto slovanske vasi. da

ivorijo sedaj Grki polovico ali še več prebivalstva. Tudi čisto nove grške naselbine nastale, in v nekaj mesecih bo ta kolonizacija izvršena na celi prvi omenjeni črti. Istčasno se vlada trudi, da bi slovansko manjšino pogrešila. V vsaki vasi, ki šteje vsaj trideset hiš, je ustanovila grško šolo in poslala tja grškega učitelja in grškega duhovnika. Prej tam ni bilo šol, Grški naseljenci gledajo na domače slovansko prebivalstvo s prepričanimi pogledi in preganjajo agilnejše in zavednejše Slované, ki se čutijo na svoji rodni zemlji tujce. Povsod drugod v Grčiji ni več nikjer nobenih ostankov Slovanov, ki so svoj čas prodrli celo v Peloponez. Samo kako krajevno ime in obrazi se spominjajo nanje. Pač pa je v Grčiji mnogo Albancev, ki še govorijo svoj jezik in sedanjim predsednikom grške republike in vodja grških nacionalistov je po rodu Albanc in še danes mora govoriti albansko, če gre v svojo rojstno vas. Tudi albanska narodna noša (značilne ozke, oprijemajoče se hlače) je v severni Grčiji postala grška narodna noša.

Bližamo se Atenam. Ne samo lepe vile, ki te pozdravljajo oddaleč, nego tudi intenzivnejša poljska kultura naznanja, da se bližamo svetlišču najvišje starogrške kulture, ki jo še danes obdružuje ves kulturni rod, mestu, kjer je cvetela umetnost tako čisto, kakor nikjer drugod na svetu in je še danes najkulturnejše mesto na celnem Balkanu, Atenam. Pozdravljene Atene, pozdravljene novodobne Atine! Pozdravljena Akropolis. ki

se dvigaš v sredini mesta in ti zob časa ni mogel uničiti starogrških svetlišč, porojenih iz versko-umetniškega navdahnjenja demokratičnih Aten, marveč je bilo treba krutih, barbarskih, sovražnih rok, da so te razdejale!

Atene.

Ob štirih popoldne smo prispeli v Atene. Priporočeni hotel je bil popolnoma zaseden in sva dobila konečno sobi v Hotelu de la paix po 100 drahmi dnevno s 15 odstotnim pribitkom za uslužbenca. Že prvi pogled na mesto preseneti. Takih Aten si nisem predstavljal. Atene so danes moderno, najmodnejše mesto, ki šteje nad milijon prebivalcev. Pri zadnjem ljudskem štetju so našli nad 800.000 prebivalcev in ogromen prirastek, da bi begunci iz Male Azije. Promet prav ni ne zaostaja za drugimi znanimi velemeti, ki ne prvačijo. Ulice so asfaltirane, ne samo glavne, nego tudi stranske. Snaga je vzorna. To ni Balkan, tu ni umazanih predmestij, to je moderno velemost svoje vrste. V arhitekturi so vsepovsod videti sledovi starogrškega sloga in prirojen smisel za lepoto. Menda bo to edina jasna in vidna tradicija, ki jo ima grški narod od starih Grkov. To ne dokazujejo samo lepe stavbe, kakor akademija znanosti in umetnosti, najlepša stavba v Atenah, zgrajena po vzorcu Akropole, nego tudi zasebne hiše. Marmorna stopnišča, marmorni podboji na hišnih vratih, marmorni oknjaki, bele hiše, kakor bi bile vse še nove, krasne vile, lične kakor zračne stavbe, ki ne vlivajo s svojo ma-

Dnevne novice

★ **Premalo brige** imamo Slovenci za ohranitev zdravja. Če na Danskem umre na 1000 prebivalcev samo 8, pri nas pa 18 oseb, je to dokaz, da Slovenci za pametno in umno telesno vzgojo nimamo še dovolj smisla. Majhno število zahteva od nas, da se varujemo vseh nepotrebnih izgub življenja, siromaštvo naše zemlje pa zahteva, da varčujemo. Pomisliti moramo namreč na to, da ne samo smrt precej stane, ampak še veliko več bolezen. In če je pri nas več kot še enkrat več smrtnih slučajev kot na Danskem, je približno tudi še enkrat več bolezní. Ali ni škoda denarja brez ozira na to, da moramo Slovenci iz narodnostnih ozirov še prav posebno gledati na to, da ne izgublamo človeškega materiala. Torej pametna telesna vzgoja je za nas dvakrat potrebna. Zato noben rodoljubljen Slovenec ne bo trdil, da je graditev Orlovskega stadiona odveč. Stadion je nem, toda dovolj zgovoren, trajen opomin. Ven iz oštarij in zaduhlih sob v prosto naravo, kjer si razgibate vse svoje svoje mišice v telovadbi, v sportu, v igrh. Zdrava duša bodi v zdravih telesih, sicer propade vse skupaj. Zato donesi svoj novič za Orlovski stadion ter kupi par srečk!

★ **Umrl je** v Zapužah pri Begunjah v nedeljo 28 letni kmetijski gospodar Anton Ovsenik. Zapustil je mlado vdovo, ki mu je nekaj ur pred njegovo smrtjo povila otroka. V tej hiši — »pri Kralju« — je bil rojen tudi g. Ivan Ovsenik, ravnatelj čekovnega urada.

★ **Smrt vzornega mladeniča**. V Sočtanju je umrl mladenič Martin Hrastnik. Bil je kot prvotinski igralec zvečer še zdrav ter vesel pri vaji igre »Miklova Zala«, a drugo jutro so ga našli mrtvega. Ponoči ga je zadela kap. Rajni je bil tovarniški delavec, vnet sodelavec pri katoliških organizacijah, 15 let cerkveni pevec in vedno vzornega in neomadeževanega življenja. Svetila mu večna luč!

★ **Požar v župniji Št. Andraž v Slov. goricah**. Šentandražkemu posestniku Francu Rižnar na Smolnicah je uničil požar viničarsko poslopje, tiskalnico in vinsko posodo. Zažgali so fantalini s cigaretami.

★ **Pozor trafikantje!** Društvo trafikantov vas kliče v svoje vrste. Odzovite se temu klicu, ne sme biti trafikanta, ki ni organiziran. Le v skupnosti je moč; kar enemu ni dosegljivo, je vsem skupaj gotovo. Po vsej državi se prebujajo trafikantje in snujejo društva. Slovenija ne sme zaostati, korakati mora v prvi vrsti. Če se vsak zaveda svojih dolžnosti, tvorimo nepremagljivo moč, naše želje se nam morajo izpolniti, uspeh nam je gotov. — Prijave za vstop naslovite na tajništvo društva tobačnih trafikantov, Sv. Petra cesta št. 62-I.

★ **Brezalkoholna Produkcija, Ljubljana**. Poljanski nasip 10-I pošlje vsakemu naročniku »Slovenec« zanimiv cenik brezplačno. Zahtevajte ga takoj, ne bo vam žal!

★ **Zanimiv gledališki eksperiment v Zagrebu**. V zagrebškem gledališču na Wilsonovem trgu so te dni vprizorili Novoselovo »Prigorsko svadbo«, v kateri so nastopili sami kmetje in kmetice iz severne zagrebške okolice. Kritika pravi, da so kmetijski igralci odlično pogodili svoje vloge in da je cela prireditev zelo lepo uspela.

★ **Veliko knjižno delo o Jugoslaviji**. Jugoslovansko časnikarsko združenje pripravlja veliko ilustrirano delo o Jugoslaviji, ki bo izšlo v štirih jezikih: angleškem, francoskem, nemškem in srbohrvatskem. Na sodelovanje so pozvani najboljši publicisti, pa tudi občinstvo, v kolikor more poslužiti s potrebnimi podatki.

★ **Občni zbor Časnikarskega društva v Zagrebu**. Minulo nedeljo se je vršil v Zagrebu izredni občni zbor tankajšnje sekcije J. N. U. Na dnevnem redu je bila izprememba pravil.

Občni zbor je med drugim sklenil, da se ustanovi sklad za novinarski Dom v Zagrebu kot samostojna juridična oseba. Namesto umrlega predsednika sekcijejskega razsodišča dr. Ivana Lorkoviča so izvolili dr. Velimira Deželica.

★ **Otvoritev XV. mednarodne umetnostne razstave v Benetkah**. Dne 26. t. m. so v Benetkah v navzočnosti kralja Viktorja Emanuela, mnogih ministrov, senatorjev in zastopnikov krajevnih oblasti otvorili XV. mednarodno umetnostno razstavo. Otvoritveni govor je imel naučni minister Fedele. Na razstavi so zastopane domačega vse evropske države, izveniši Rusijo, v katere paviljonu so topot razstavili italijanski futuristi.

★ **Vlom na Savi**. V noči od 24. na 25. t. m. je neznan tat vlomil skozi okno v trgovino Pretnar na Savi pri Jesenicah. Odnesele so večje množino tobaka, klobas in raznih stvari v vrednosti okoli 4000 Din.

★ **Zrebanje loterije** v korist Društvenega doma pri Sv. Antonu v Slov. goricah, ki bi se imelo vršiti 2. maja, je preloženo.

★ **Krasna izbira najnovejših bluz**. — M. Kristofič-Bučar, Stari trg 9.

Ljubljana

○ **Sportno predavanje s skioptičnimi slikami**. V petek ob osmih bo v Ljudskem domu predavanje o stadionih, o našem stadionu, o lahki atletiki, o težki atletiki, o rokoborbi, itd. Predavanje bo pojasnjevalo okoli 40 lepih skioptičnih slik. Govoril bo prof. Šarabon. — Vstopnina ista kot pri »Prosvetnih večerih«.

○ **Dolžnost vsega zavednega delavstva v Ljubljani** je, da se udeleži v petek, 30. aprila, v Unionu Delavske akademije v korist trboveljskim reducirancem. Nadejati se je tudi od ostalega ljubljanskega občinstva, da posesti to humano prireditve. Predprodaja vstopnic v Matični knjigarni.

○ **Kulturno-politični klub** bo imel danes, 28. t. m., ob osmih zvečer sestanek v Akademskem domu. Referiral bo g. poslanec dr. Jos. Hohnjec o zunanji politiki. Vabim klubove člane, vse starešine in akademike. — Predsednik.

○ **Umrl je** v ponedeljek višji finančni svetnik g. dr. Fran Dorčič. Pogreb bo danes ob štirih popoldne iz mrtvašnice splošne bolnišnice.

○ **Promoviran bo** v petek, 30. t. m., na vseučilišču v Gradcu g. Janko Pompe, sin pok. dr. Franca Pompeta, za doktorja vsega zdravilstva.

○ **»Društvo narodov v sliki in besedi«** je naslov drugemu javnemu predavanju Akademskoga kluba za Društvo narodov v Ljubljani. Predaval bo g. G. Popović, stalni zastopnik naše države pri tajništvu Društva narodov v Zenevi. Predavanje bo prvo te vrste v Ljubljani, ker ga bo izpopolnjevalo okoli 50 skioptičnih slik, s katerimi bo g. predavatelj objasnili historijat nastanka Društva narodov in seznanil z današnjo organizacijo ter svetovnimi politiki, ki so ustvarjali Društvo narodov in ki se še danes udeležujejo dela v tej najvažnejši mednarodni organizaciji. Predavanje se vrši v srbohrvaščini, s čimer je dana tudi oni publiki, ki se dosedanjih predavanj o Društvu narodov ni mogla udeležiti, možnost, da se seznanijo z institucijo Društva narodov. Klub vabi javnost na to predavanje, ki se vrši v četrtek, 29. t. m., ob 18. uri v zbornični dvorani na univerzi.

○ **Pobežnila je** od doma žena stružarskega pomočnika v Mostah Marija Mikličeva. Žena je stara 50 let, nekoliko živčno bolna in je že večkrat govorila tudi o samomoru. Mož jo je iskal že pri vseh sorodnikih in znanih, toda nihče ni vedel kaj o njej. Ni izklju-

čeno, da je izvršila žena v živčnem napadu samomor ali pa se kje ponesrečila.

○ **Gremij trgovcev v Ljubljani** je s posebno vlogo zaprosil predsednika gerentskega sveta g. dr. Puca, da izboljša tržni red, ki vlada sedaj na Vodnikovem, kakor tudi na Pogačarjevem trgu. Nadalje da do nadaljnjega ustavi vsako podeljevanje dovoljenj za nove stojnice in barake, katerih je baš v zadnjem času mnogo naraslo in za katere absolutno ni nikake potrebe, ker imamo v Ljubljani dovolj trgovin in poslovnih lokalov. Iz zdravstvenih ozirov je Gremij naprosil g. predsednika gerentskega sveta, da prepove zavijati kupljeno blago v časopisni papir, kakor tudi da se izvede stroga revizija obrtnih pravic, ker prodajajo nekateri take predmete, za katere nimajo tozadevnega dovoljenja. Končno je Gremij naprosil, da se čimprej uveljavi nov tržni red, kateri bo popolnoma odgovarjal modernim zahtevam mesta Ljubljane.

Maribor

○ **Pogreb ge. Žunkovič**. Dne 24. t. m. smo položili v prerani grob soprogo g. podpolkovnika v p. in ravnatelja Mestne študijske knjižnice Davorina Žunkoviča v 50. letu njene starosti. Kako priljubljena je bila blaga, plemenita pokojnica kljub svoji skromnosti v širokih krogih, sta pokazala veliki spreved in ogromna množina vencev in šopkov. Manj znana je pa njena mučeniška smrt. Njen mož je bil kot odločen Slovenec v Avstriji vedno preganjan. Leta 1916. so ga pa celo obsodili na desetmesečno težko ječo kot »panslavista«. Po tem usodnem udarcu je bežala pokojnica s svojimi petimi otroci k sorodnikom na Moravsko ter si je v tej mučni dobi nakopala kal zahrbitve jetike. Obsodba nad njenim možem je bila pozneje razveljavljena, a to žene ni moglo ozdraviti. In ravno sedaj je morala zapustiti svoje nad vse ljubeče svojce, ko so se razmere že davno ublažile in je njena življenjska ladja že doplula v mirneje vode. V mili slovenski zemlji je našla zdaj oni potitek, kojega ji krutost usode v življenju ni privoščila. Blagi mučenici naj sijejo večne zvezde!

○ **Šmarnična pobožnost v stolni cerkvi**. V mariborski stolnici se vrši šmarnična pobožnost vsak dan meseca maja, in sicer zjutraj ob šestih slovesna sv. maša in litanije, zvečer ob tri četrt na sedem litanije, ob sedmih govor. Pri pobožnostih poje pomnožen cerkveni zbor.

○ **Župnijski izpit** se vrši dne 27., 28. in 29. aprila v pisarni tukajšnjega ordinarijata. Udeležuje se ga samo g. Alojzij Vrhnjak, kaplan na Dobrni pri Celju.

○ **Seja mariborskega narodnega bloka** bo v četrtek. Ob tej priliki bo glavna točka razgovor glede Mestne hranilnice. Ravno Mestna hranilnica je predmet dnevnih razgovorov po Mariboru. O ukrepih narodnega bloka z ozirom na Mestno hranilnico in pri Kreditnem društvu bomo poročali.

○ **Izvolitev Jelačina ml. za predsednika Trgovske zbornice** so pozdravili mariborski trgovci z zadoščanjem in navdušenjem. Ravno med mariborskimi trgovci ima g. Jelačin ml. že od nekaj veliko vnetih pristašev, tako da si svojčas predsednik Trgovskega gremija g. Weixl ni upal predlagati nezaupnice g. Jelačina ml. Da se demokrati nad izvolitvijo g. Jelačina zelo hudojejo, se razume, toda v Mariboru so že tako osamljeni, da se njihovi jezici neodvisni trgovci le smejejo.

○ **Zopet en slučaj škrlatinke v Mariboru**. Na škrlatinki je obolel sedemletni Karl Hirschmann v Dravski ulici št. 10.

○ **Zlobnost**. Na voglu Tomanove in Ipavčeve ulice so v noči od nedelje na ponedeljek zvalili na sredo ceste velik betonski kamen, menda nalašč, da bi se kateri avtomobilov ponesrečil. Po Tomanovi cesti je v noči pridrvel res avto g. Urnejaka, ki bi bil sigurno zadel

Fine površnike

za gospode, priporoča trdka
A. KUNC, LJUBLJANA
po zelo zmernih cenah.

ob kamen, da ga ni že iz daljave opazil ter pravočasno s šoferjevo pomočjo odstranil.

○ **Pomočniški odbor trgovskega gremija**. Člani, ki rabijo pojasnila ali sicer v kaki zadevi pomoči, naj se obračajo ob priliki sej odbora, v nujnih slučajih pa pismeno na Pomočniški odbor, ne pa privatno med uradnimi urami na posamezne odbornike. Seje odbora se bodo pravočasno objavile. Do nadaljnjega se vršijo seje Pomočnega odbora vsak četrtek ob 20. uri v gostilni Pečnik, Rotovski trg.

○ **Zaposlenost mariborske policije** je zlasti ob nedeljah in praznikih velika, ko se vračajo Mariborčani iz okolice ter so po navadi vsled alkohola v precej borbenem razpoloženju. Pijanci in razgrajati potem večinoma prenočijo »pri Grafu«. Preteklo nedeljo je bilo radi sličnih slučajev 44 prijav, 2 aretaciji in 8 odgonov.

○ **Absolventje** tukajšnje dvorazredne trgovske šole napravijo poučen izlet v Avstrijo, da si ogledajo tovarne v Kapfenbergu, obrtni muzej na Dunaju in še nekatere tovarne. Zato so razposlali posameznikom pošto s položnico. Njihovo prizadevanje je hvalevredno, zato jih p. n. javnosti toplo priporočamo v naklonjenost.

○ **Nezгода v tvornici**. Z ozirom na naše tozadevno poročilo o omamljenju s plinom se nam sporoča, da plinarne v tem slučaju ne zadene nobena krivda, ker je novi priklop na glavni plinovod izvršila že en dan poprej in je takrat obvestila o tem glavnega konsumenta, medtem ko pozneje pri postranskih delih kot običajno zopetne obvestitve ni smatrala za potrebno. Da bi se uporabljali v tovarni predpisani gorilci in pravilna inštalacija plinovoda, tedaj bi odpadlo ugaševanje gorilcev in s tem provzročeno nedopustno uhajanje plina.

○ **Poslovanje posredovalnice za delo** v enem tednu. Pri posredovalnici za delo v Mariboru je iskalo v času od 19. do 25. aprila 1770 oseb delo. Delo je dobilo 746 oseb. — Uspešno je posredoval urad v 60 slučajih. Odpotovalo je 13 oseb, 5 je bilo izbrisanih iz evidence. Povpraševanje je po vojaštine prostih poljskih, šumskih in sezonskih delavcih v starosti od 18 do 40 let.

○ **Nevarnosti svobode**. Marijo Vornikovo je svoj čas mariborsko sodišče radi sumljivega življenja poslalo na večmesečno »letovišče« v žensko kaznilnico v Begunjah. Pretekle dni je kazen odsedela in v ponedeljek se je zopet pojavila v Mariboru. Hotela je ta vesel dogodek primerno proslaviti ter zaliti. Podala se je v gostilno, kjer je bila in kadila, dokler ji ni postalo slabo. Rešilni oddelek jo je moral nato spraviti v bolnišnico.

Celje

○ **Krekova mladina**. V sredo, 28. t. m. ob 8. uri zvečer se vrši v tajništvu Jugoslov strokovne zveze sestanek, na katerem predava tov. Deželak. Ker se bo razpravljalo tudi glede predpriprav za kongres, zato vabljeni tudi drugi naši prijatelji. Za članstvo udeležba dolžnost. — Odbor.

○ **Nezdržljivo** je po našem mnenju mesto mestnega župana in mesto načelnika krajnega šolskega sveta za okoliško občino. Izrecno pristavimo, da ne omenjamo tega z ozirom na sedanjega župana g. dr. Hraševca, ki je ob enem tudi predsednik krajnega šolskega sveta za okoliško Celje, temveč le radi tega, ker se vrše ravno zdaj med krajnim šolskim svetom

stivnostjo nego po svoji okusni obliki, vse ti pravi, da je v Atenah aristokracija grškega naroda, da je tam doma bogastvo izrazito trgovskega naroda, ki pa poleg materialistične trgovske plati ni izgubil ne svojega smisla za lepo in ga diči žarka domovinska ljubezen. Bogati grški trgovci se ob večeru svojega življenja vračajo iz tujine v Atene, si grade tam hiše, ki pričajo o velikem njihovem bogastvu, in služijo svoji domovini. Najlepše javne stavbe kakor akademija umetnosti, univerza in podobno, to so poklonili Atenam bogati trgovci, ne država. Nikjer ne vidiš v mestu tiste velike razlike med izvoljenci mamona in proletarijatom, kakor se sicer kaže po Balkanu v obleki, poleg pariškega gigerla in svilenih oblek po najnovejšem kroju umazani razcapanci, ki jih pokriva krpa na krpi. To dejstvo, snaga in prijazna ustrežljivost prebivalstva tako vplivajo na tujca, da se kljub tujemu jeziku čuti povsem domačega. Na kogarkoli se obrneš in ga povprašaš o tej in oni stvari, vsak ti bo dal najprijaznejši odgovor, te bo spremil in razlagal, pa vendar brez italijanske vsiljivosti, in če se bosta jezikovno slabo razumela, se bo kvečjemu prijazno nasmešnil, češ, ne morem bolje ustreči.

Dasi utrujena, sva jo takoj mahnila na Akropolo, največjo starinsko in kulturno znamenitost v Atenah. Tam je hkrati orientacijska točka, odkoder imaš pogled na vse mesto in si po karti poiščeš kraj in znamenitosti, ki si jih hočeš ogledati. Dohod na Akropolo, edino trdnjavo v starih Atenah, je na zapadui

strani po lepi, avtomobilni cesti, ki vodi tik do stopnic na Akropolo, sicer pada hrib na vse strani strmo in je nepristopen. Na južnem obronku je spodnji del Dionizijevega teatra še prav dobro ohranjen in poleg njega Odeion Heroda atiškega, ki je svoje neizmerno bogastvo uporabljal za olepšanje starih Aten. Vstopnina na Akropolo znaša poldrugo drahmo.

Franjo Šuklje: Iz mojih spominov.

Kot »eden zadnjih«, še živčih svedokov prezanimive dobe slovenskega narodnega preporoda, se je odločil Šuklje, da izda svoje bogate življenjske spomine. Teh Spominov prvi del, obsegajoč dobo od 1. 1849. do 1. 1889., leži kot obširna, oblikovno zelo dostojna in osnovno nad vse zanimiva, čudno bogata knjiga pred nami. Vsebuje osem poglavij memoarov, kratek Predgovor, nekaj ilustrativno v besedilo sodečih dokumentarnih Dodatkov (Jurčičevo pismo, Šukljejev zbor. govor proti Dumreicherju dne 26. marca 1889 i. p.), imenik v knjigi karakteriziranih ali omenjenih oseb, sedem portretov (pisateljevo po Vavpotiču izvršeno perorisbo, Levčev, Kersnikov, Klunov, Hohenwartov, Riegerjev in Mattušev) in dva faksimilirana lista iz novomeških perijoh »Juventuse« 1. 1825.

* I. del. V Ljubljani 1926. Založilo Katoliško učkovno društvo.

Ob Vošnjakovih »Spominih«, ki jih Šuklje uvodoma navaja, dočim Marušiča (Moja doba in podoba) najbrže ne pozna, so ti memoarji mimo omenjenih Vošnjakovih, sintetično neredigiranih, dejal bi, prvi zreli znanstveno smotreni bios-avtografija, ki ji gre ime »zgodovinskega dokumenta ob Prijateljevem »Kersniku«, ki ga Šuklje prenekaterikrat spopolnjuje in glede sebe in snovi tudi popravlja. Pomen je, da so ti memoarji vzporeden pendant, osebnostno doživljena resnica ob znanstveno rešeno gradivo manj sočnem, monografičnem Prijateljevem študiju, daje tem spominom mičnost neposredne resničnosti, barve in vonja. Pa je tudi Šuklje osebnost tolik samostojen stilist, da je umel dati svoji knjigi dovolj samega sebe v misli, sodbi in besedi, tako, da njegova knjiga ne bo samo sijajno zgodovinsko gradivo znanstveniku, temveč tudi preprostem bralcu prijetno berilo, ljudsko vzgojno knjiga za deželo in mesto, za slovenski salon in slovensko kmetijsko hišo.

Za prvo nam je govoriti o zunanji obliki, t. j. o slogu ali stilu Šukljejevih spominov. Šuklje ima umsko veliko obzorje in lastni, historično znanstveni izraz. Očividno je, kako se je rutiniral že za Stritarjevih dni iz najboljših nemških in drugih piscev svoje stroke, kako je pridobival pisateljsko prečnost kot članek v slovenskem in nemškem jeziku, kot referativni stilizator v odsekih pa še kot generalni govornik pri generalnih debatah za najsijajnejše ere dunajskega parlamentarnega retorstva. Nikjer ni nabrekli, nikjer patetičen. Ven-

dar ni mrzel ali shematično formalističen. Kot mož zrele sinteze zajema besedo za neposredno gledano in spoznano, je čudno lepo poljuden, lahek. Neprisiljeno organsko podaja snov, obliči epično in logično, pragmatično. Ekonomično se ve umeriti v pravo razmerje med poedinostmi in celoto. Po veljavi ali osebno občuteni vrednosti zna tako že v stilu celo zunanje označiti osebo. Prenekaterikrat spominjajo te njegove karakteristike na tipiko recimo državniškega, historijsko-tipičnega izraza (prim. Hornayr); drugod zopet je domače sočeno, jovijalno idilično, slovensko žanrski, čudovito folkloren, podoben mojstrom našega starejšega tozadevnega orisništva, kot so Jurčič, Mencinger, Erjavce. Tako neposredno žive zanimive in bogato folklorne impresije kot je n. pr. Šukljejeva Ljubljana 1. 1849., še nisem bral. In takega in tega so Spomini polni. Ob orisne partije doživljaj ljudi, dob in situacij ureja Šuklje neprisiljeno sebe, iz dobe in iz sedanjosti, citat, svojo, gnomično točno izraženo mnenje in prepričanje, snovni popravek ali lastni zagovor pred forumom slovenske zgodovine (Prijatelj!) in kulture, opravičilo in pojasnilo, svojo ljubezen (ženi, »srčnim prijateljem«) in svoj težko, stanovsko občuteni gnev. Tako se že oblikovno razodeva, kar je hotel biti tudi vsebinsko: »Koščeni in bojevit, a obenem iskren in odkrit.«

Poglejmo še, kakšna je notranja stran Šukljejevih Spominov, kaj vsebujejo. To je, da so memoarji vsi izdatni, bogati, Šukljejevi niso vsiljivo preobilni, a so izčrpano polni. Kot me-

in mestno občino taki posli, ki si v interesih nasprotujejo.

Ptuj

⊕ **Sejmsko poročilo.** Na živinski sejem dne 20. aprila so prignali 121 volov, prodali 17 po 9—7 Din kg žive teže; 107 krav, prodali 88 do 7—2.25 Din; teleta po 11—9 Din; 43 juncev, prodali 5 po 7—5 Din; 91 junic, prodali 17 po 8.25—5 Din; 7 bikov, prodali 1 po 8 Din; 18 konj in 31 kobil, prodali 3 konje in 6 kobil po 6500—350 Din komad. — Na svinjski sejem dne 21. aprila so pripeljali 253 svinj, prodali pa 91 po 13—10 Din, prasci od 6—12 tednov od 100—212.50 Din za komad. Dva dni navrh se je vršil letni Jurjev sejem. Prignali so 77 volov, prodali 32 po 9—7.50 Din; 202 kravi, prodali 64 po 7—2 Din; teleta po 11—9 Din; 53 juncev, prodali 22 po 7—5 Din; 96 junic, prodali 33 po 8—5 Din; 9 bikov, prodali 4 po 8—5 Din; 677 konj in 84 kobil, prodali 14 konj in 22 kobil po 7000—400 Din po 1 komad; 19 žrebet, prodali 11 po 700—300 dinarjev komad.

Vrhnika

Sv. birma. V soboto dopoldne ob 9 je prišel birmovat na Vrhniko prevz. g. knezoškof. Orli na konjih, občinski zastop, Marijina družba in šolska mladina mu je priredila slovesen sprejem. Pred alavolokom, ki so ga postavili naši Orli v romanskem slogu z nadpisom »Slovenskemu apostolu naš pozdrav in »Bog živi«, je gospoda knezoškofa v imenu občinskega zastopa pozdravil v toplih besedah g. Brenčič; za njim so govorili: zastopnik kat. društva rokodelskih pomočnikov ter zastopnik Orla, Marijine družbe in šolske mladosti. Spreved se je nato podal v ozaljšano in glavno razsvetljeno cerkev, kjer je Presvetli podelil blagoslov z Najsvetejšim. Zvečer so cerkveni pevci priredili podoknico s tremi posrečenimi skladbami. Drugi dan se je po sv. maši, ki se je pričela ob devetih, vršila sv. birma v prisotnosti nešteto vernikov, botrov, botre in okrog 300 birmancev. — Le malo časa se je g. knezoškof mudil v naši sredi, spovedoval, pridigoval in blagoslovljal, kajti že ob treh popoldne je odšel v Borovnico, od tam pa še v ostale fare vrhniške dekanije. Spremil so ga zopet Orli na konjih, v duhu pa vse ljudstvo, želelo tnu iz srca, da ga Bog ohrani tako mladeniču čilega in zdravega kot doslej že mnoga, mnoga leta.

Zastave so izobesile o priliki škofovega obiska vse hiše, pod katerih streho bivajo verne družine. Prav tako so storiili celo nekateri naši politični nasprotniki. Bilo pa je seveda tudi nekaj takih, ki si niso upali, ali hoteli z zastavami na plan in so le izobesili kak šopik skromnega zelenja, hoteč s tem pokazati, da so še snasli.

Menažerija. V soboto smo dobili na Vrhniko celo menažerijo, ki je združena s streliščem in od delkom za brzo fotografiranje. Seveda ni to kak Hagenbeck, marveč miniaturna: ima le medlo srnico, mladega volčiča, 4 prillikave opice in eno papigo. Navzile temu je prišel lastnik, ki je Slovenec, na svoj račun. Isotako tudi nad 20 štantove, kjer so prodajali slaščice in okrepčila.

Hrastnik

Delovanje akcijskega odbora. V nedeljo se je vršila seja akcijskega odbora v gostilni Plaznik. O seji prinese majska številka »Pravice« obširno poročilo. Prihodnjo nedeljo se vrši ob treh popoldne javen shod akcijskega odbora pred gostilno g. Iv. Plaznika. Na shod je povabljen tudi poslanec dr. Andrej Gosar.

Krekova mladina. V nedeljo dne 25. t. m. se je vršil ožji sestanek delavstva v svrhu ustanovitve »Krekove mladine« za okoliš kemično tovarne. Sestavil se je pripravljajni odbor, ki bo vodil delo do obnove zbora. Organizacija knjižnice je že tudi v teku. Centralo sta zastopala Koradin in Hočvar. Za 1. maj se vabi krašansko delavstvo, da se udeleži skupne sv. maše v Trbovljah ob 8 zjutraj. Komur to ni mogoče, gre tudi lahko v Drago.

Razno. V nedeljo vprizori v dvorani g. Al. Logerja Dekliška zveza iz Trbovelj igra »Lurška pastirica«. Začetek ob 4 popoldne. — Javen shod akcijskega odbora se vrši v nedeljo ob treh pop. pri g. Iv. Plazniku. Na shod sta povabljeni gg. dr. Gosar in tajnik strokovne zveze rudarjev Viktor Flisek. Kolportaža »Pravice« in »Slovenec« (nedeljska številka) se prične v nedeljo 2. maja v Trbovljah.

Gradimo STADION - kupujmo srečke!

todiziran znanstvenik je imel Šuklje dovolj sposobnosti, da je mogel svoje življenje kot gradivo tako zajeti, da je podal sliko svoje dobe in sebe samega, če že nečemo reči objektivno, pa prav gotovo strokovnjaško taktno. Iz zgodovinske vede poučen in iz praktičnega življenja kot praktičen mislec in opazovalec ljudi in družbe vežban ne slika Šuklje v spominih v občutju individualistično, trenutno impresionarno dojemažirih pisateljev, temveč že po svojem stanu tipizirani v besedo strokovnjaške sodbe. Piše, ko so mu postali njegovi dogodki že časovna usodnina in jih motri od daleč, pod zunanjimi razmerami, ki z njegovih časov občutjem skorajda nimajo nič več analognega. Motri jih vrhu tega vidno namenoma kot umerjeno zreli razumari, sintetični brez osebne ambicije mimo one, ki mu gre, t. j. mimo tega, da bi se krivično ali napačno ne umevalo njegovo nekdanje kulturno in politično izživljanje. Iz tega, kar podaja Šuklje o sebi in vrstnikih, o dobi in svojem nastopu v njej, so zrcali jasno ena glavna poteza njegovega značaja, t. j. njegova — samozavest in samostojnost. To je Šuklje tudi na slednji strani svojih spominov. Dal se je v njih izrazilo, tipiziral se, lahko rečemo kot eno najjačjih in močno inicijativnih kulturnih naših osebnosti, vreden vrstnik v tem oziru naših drugih kulturnih mož one dobe, ki so že umrli in jim je lice objektiviral že davno slovenski kulturni in slovstveni zgodovinar (kakor n. pr. slučajno Tavčarja, zato, ker je bil slovstveni).

Trbovlje

Gasilska društva Trbovlje, Trbovlje-Vode in Hrastnik obhajajo praznik sv. Florijana, svojega patrona, v nedeljo dne 2. maja pri sv. Katarini, ki leži na prijaznem kraju nad Trbovljami ali pod Mrzlico. Društva hočejo tudi posebno čast izkazati novima zborovoma, ki bosta ta dan blagoslovljena za to požarno cerkvico. Ob 8 zjutraj je odhod od farne cerkve k sv. Katarini ob 10 sv. maša. Pričakujejo obilno ljudstva od blizu in daleč.

☆ **Most čez Savo.** Ker je bil most potreben nujnega popravlja, so ga začeli večeraj popravljati in je prevoz omejen, kar naj vzamejo vozniki na znanje.

☆ **Brezposelnost.** Po redukciji je v občini toliko brezposelnih, da se je čuditi, da ni zabeležiti kakšnih nepravilnosti. Ne gane se nihče, da bi to brezposelnost vsaj deloma odpravil. Ze večkrat smo na tem mestu opozarjali razne faktorje na to zadevo in vsak je posebno ob času občinskih volitev vse mogoče obljuboval, a do danes se ni storilo še prav nič. Skrajni čas je, da najame občina večje denarno posojilo in začne delati cesto proti Zagorju, socialni urad, ali posredovalnica na občini je nujno potrebna. Videti hočemo dejanj, drugače smo primorani začeti odločen boj!

☆ **Akcijski odbor** ima v četrtek popoldne važno sejo. Potreba je, da vsaka stranka pošlje najmanj tri polnomočne zastopnike na to sejo. — Na ponedeljkovi seji je podal odposlanec, ki je bil poslan v Belgrad, svoje poročilo, katero smo že v kratkem objavili.

☆ **Kmetijska podružnica** ima svoj letni občni zbor dne 16. maja.

Dopisi

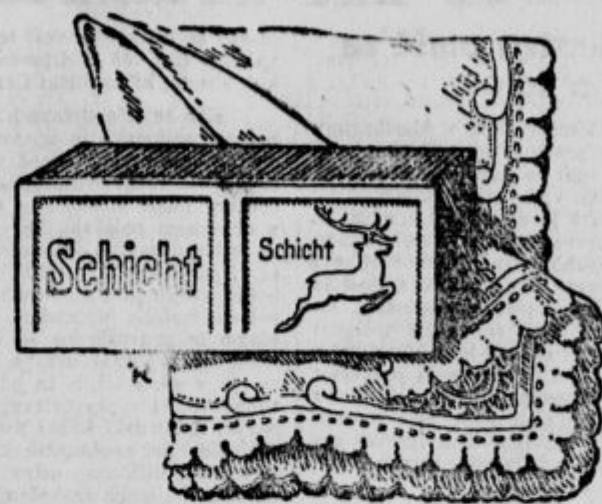
Is Tržiča. — Tukajšnja obrtno-nadaljevalna šola zaključila tekoče šolsko leto v nedeljo dne 2. maja. Ta dan priredi šola svojo navadno razstavo v telovadnici meštanske šole, kjer ima šola svoje prostore. Razstavljene bodo ne samo risbe, temveč tudi vsi drugi pisni izdelki, ki so jih vajenci izvršili tekom leta. V tekočem šolskem letu je bila šola urejena po strokovnem principu tako, da je čevljarje, jermenarje, sedlarje poučeval v strokovnem risanju čevljarji mojster g. Mehle, šivilje in krojače učiteljica ženskih ročnih del na meštanski šoli gđ. Vončina, mizarje in kovinarje pa strokovni učitelj risanja g. Kerne. Sedaj bo šola polagala račune, občinstvu pa pristoji odgovornost polna naloga ocenjevala. Od devetih dopoldne se razstava odpre z nagovorom predsednika šolskega odbora, učenci zapoje par pesmic, dobe letna izprijčevala, nakar razdele zadruge nekaj nagrad med najmarljivše vajence. Ob šestih se razstava zapre. V ponedeljek in torek pa pravita prvi in drugi razred poučni izlet na Golico, kjer prenočita, nazaj grede pa si ogledata industrijske naprave na jesenicah, Javorniku in Zirovnici. Vajence spremlja učiteljski zbor in več gg. mojstrov in pomočnikov, ker praznuje na dan sv. Florijana Tržič svoj krajeven praznik in vse delo počiva. Tako bo šola najdostojneje končala. Tržičko in okoliško občinstvo pa prosimo, naj z obilnim posetom izkaže vajencem svojo naklonjenost. Razstava je vstopnine prosta.

Knjige in revije

Obrtna, trgovinska, tvorniška in železniška terminologija. Nemško-slovenski del. Zbral Henrik Podkrajšek, profesor na tehnični srednji šoli v Ljubljani. — Ta preprosti slovar je pravkar izdala Družba sv. Mohorja na Prevaljah. Kako silno smo pogrešali take knjige, pričajo leto za letom pogostejše ponavljanje se želje in zahteve po tehniškem slovarju, objavljenem po slovenskem časopisu. Toda ni čudo, da je ostala želja toliko let neizpolnjena, kajti tako težavno delo je mogel izvršiti le strokovnjak mravljinje marljivosti s temeljitim jezikovnim znanjem in vsestranskim globokim pogledom v najrazličnejše obrtne in železniške stroke. Prof. H. Podkrajšek, ki se je že pred tridesetimi leti pogumno lotil ledine na polju slovenskega tehniškega izrazoslovja in ki je spisal že premnoge obrtne in trgovske strokovne učne knjige, je rešil tudi to nalogo izborna. Med zbiranjem gradiva in ustvarjanjem novih izrazov je bil v stalnem stiku z odličnimi strokovnjaki, in stvarnem oziru z inženjerji profesorji na tehnični visoki in srednji šoli ter strokovnimi učitelji in ravnatelji najuglednejših industrijskih podjetij, v jezikovnem oziru pa s priznanimi jezikoslovci, tako da je njegovo delo vsestransko uspešno. Vsem, ki bodo iskali kakršnihkoli izrazov bodisi za stvarno, orodje, delo ali izdelke katerekoli stroke, obrtne, trgovske, tvorniške ali železniške, bo Podkrajškov slovar v uveljavljeno, ki so kdaj s trudom ter zamudo draga časa zaman iskali po dosedanjih slovarjih primernege izraza — in kdo izmed Slovencev, ki ljubimo čistost domače besede, še ni bil spričo napredka moderne tehnike v zadregi za pravi izraz —, bodo zalozništvo, zlasti pa marljivemu in vestnemu pisatelju hvaležni za to neprecenljivo delo. — Slovar obsega sedemdeset tiskovnih pol v priročni obliki in stane vezan 60 dinarjev.

Nujno je bilo in Šuklje je moral pisati svoje Spomine. Ni namreč prozorna narava, temveč kompliciran. To življenje, ki vsebuje že zunanje toliko dramatičnosti (bojno prostovoljstvo, revolucionarni izraz i. p.) je moralo biti, iz takega temperamenta in značaja kot je Šuklje, tudi naznotraj vse prej nego tematično enotno: moralo je biti tako svojstveno evolucionarno, kakor se je Šuklje naslikal v svoji knjigi tako lepo verjetno, zato ker v obrambi, in tako pravilneje eksponiral za bodočega historioografa slovenskega. Svojo politično zrelost, ki jo kot »potrebnost« v Spominih podčrtuje (str. 25), je izprijčal tudi v tem oziru dovolj dolgo. Šele zdaj v l. 1926. je po petnajstih letih odločno odklonil Prijateljstvo sodb, češ, da kaže sledove nekakšne nekonsekvence, nestalnosti. Tega mu sedaj nihče več ne bo ne smel ne mogel naravnost očitati. Kvečjemu morda, da je bila ta obrambena nota morda tudi vsaj majhen povod, da je začel Šuklje pisati Spomine. Greh ali nepoštenost sicer tudi to zadnje ne bi bilo. Le v Predgovoru naj bi bil Šuklje to, manj skromno kakor pa je naredil, ko je molčal, to jasno in pošteno povedal, da hoče in mora govoriti nekoliko tudi pro domo. Sicer pa, kakor sem že rekel: Šukljevi Spomini so knjiga, ki je življenje zasluzila in bo zato živela. Kdor je prvi del prebral, nestrpnost pričakuje drugega.

Dr. J. P.

Nikoli

ni bil najden kos Schichtovega mila, v katerem bi se mogla dokazati tudi le najmanjša potvorba.

Nikoli

ni Schichtovo milo poškodovalo kosa perila.

Vedno

je Schichtovo milo čisto in neškodljivo.

Lahko bi ceno Schichtovemu milu tudi snizali, če bi hoteli: rabiti cenejše surovine in posvečati manjšo pozornost skrbni izdelavi.

Tega ne storimo, ker naše geslo je neomajno:

Schichtovo milo je najboljšo!

Pristno le z znamko Jelena.

Socialna vprašanja

Peter Skemenc:

Naše izseljevanje.

(Konec.)

Da se vrnemo nazaj k državni izseljeniški upravi, omenjamo, da ta uprava raziskuje kraje, kjer bi se moglo naseliti naše ljudi. Po vojni so najvažnejši izseljeniški kraji preko oceana: Kanada in države južne Amerike.

Južno Ameriko posejajo zlasti Dalmatinci, ki imajo tam močne postojanke že od prej, dočim gredo v Kanado Slovenci in drugi.

Ako se delovni trg v Severni Ameriki ne zboljša, bo Kanada dežela bodočega izseljevanja. Kanada je gospodarsko in klimatično za naše izseljence od novih izseljeniških dežel najbolj primerna. Iz Jugoslavije smejo v Kanado iti samo posamezniki, ki jim to dovolj kanadska vlada ali pa ki sklenejo pogodbo s kako izseljeniško družbo, ki jim zagotovi delo v Kanadi. Rodbine slovenske, srbske in hrvatske, ne dobe potnega lista za Kanado. Tudi za Brazilijo se ne izdajo rodbinam potni listi. — Prosto izseljevanje je v države južne Amerike, toda po dobljenih informacijah so delovne razmere za naše izseljence v splošnem slabe in se vseljevanje ne priporoča.

Od evropskih dežel je za naše izseljevanje postala pomembna Francija, kamor je šlo v zadnjih letih okrog 4000 naših ljudi. Tudi temu trgu bi se moralo posvetiti več pozornosti, izvesti bi treba prosvetno organizacijo, nadalje državno izseljeniško skrbstvo urediti na ta način, da bi naši izseljenci imeli oporo v svojih zastopstvih pred tamšnjimi oblastmi in sploh domačini. Predvsem pa je potrebna posredovalnica za delo, ki naj bi bila v državnih rokah, zasedena pa po uradniku, ki bo hotel in mogel kaj koristnega storiti.

Kakor stoji stvari sedaj, nimamo še nobene stalne direktive, kam naj bi se obračal tok izseljevanja. Treba bo organizirati izseljeniško službo v Kanadi, Braziliji in državah južne Amerike. Naš izseljenec mora imeti od naših organov tu- in inozemstva točne informacije o kraju naselitve in o možnosti služke. Te informacije pa morajo biti tako zanesljive, da izseljenec, ko pride v novi kraj, takoj lahko prime za primerno delo. In ravno te organizacije nam v ameriških državah popolnoma manjka. To bo ena od najvažnejših nalog izseljeniške opravde. Naši konzulati, katerim naj bi bili prisojeni izseljeniški biroji, so v državah novega priseljevanja redki. Zato bo treba ustvariti več novih konzulatov, odnosno izseljeniških uradov, ki pa morajo imeti osebo, ki pozna razmere in ima srce za revnega izseljenca. Anglija je n. pr. poslala šefa svojega izseljeniškega urada, ki je bil lord, preoblečenega kot delavca v Kanado in Avstralijo, ki je tam na licu mesta s svojimi pomočniki študiral najmanjše detajle izseljevanja. Izseljenec ima na potu in v kraju naselitve nešteto velikih in malih neprilik in vse to morajo izseljeniški uradi tudi poznati in skušati odstraniti. Zato — bo

moglo biti osobe izseljeniških uradov onkraj oceana in drugod šablonsko izobraženo uradništvo, ampak ljudje, ki poznajo točno razmere in so ljudem vedno na pomoč. Dobra izseljeniška organizacija v državah naseljevanja bo mogla naše ljudi obvarovati od asimilacije tako, da izseljenci za naš narod ne bodo izgubljeni. Ona bo skrbela za skupno naseljevanje, za šolstvo, za zastopstvo pred uradi, za kulturno življenje (knjige, časopise, igre itd.), za organizacijo denarstva. Skrbela bo sploh za povzdigo izseljenca in bo s tem uveljavila njegov ugled med domačini in dvignila vrednost njegovega dela. — Z redom, pridnim delom, z inteligenco naših izseljencev moramo stremeti v deželah priseljevanja za boljšimi delovnimi pogoji, t. j. za boljšim zaslužkom.

Mnogo je še detajlnih vprašanj, ki bi se mogla tukaj omeniti, toda to je nemogoče. Naloga takšna vprašanja zbirati, jih študirati in zahtevati njihovo rešitev je izven omenjenih uradnih organizacij tudi naloga privatnih organizacij. Mišljenja smo, da je taka zasebna organizacija v Sloveniji nujno potrebna. Uradne organizacije ne zadostujejo. Socialna drž. uprava se mora vselej naslanjati na zasebne organizacije, ki so z življenjem v neposrednem stiku in one morajo dajati drž. upravi snovi, ki jo naj uveljavi. Vzemimo samo primer, kaj naj bi začela državna socialna uprava brez zasebnih delavskih organizacij; ali bi bila sploh resno mogoča in ali bi bila brez teh zasebnih organizacij sploh kdaj nastala?

Zasebna organizacija, ki naj bi se ustanovila, oziroma, ki naj bi jo pozivalo že kako obstoječe društvo, bi se imela pečati s problemom zaposlenja v najširšem pomenu besede. Ne bi se samo omejevala na izseljevanje čez meje države, ona bi se morala ravno tako zanimati za naseljevanje v državi. Iskati bi morala delovnega tržišča ali kraja za pridobitev zemlje kjerkoli. Take zasebne organizacije obstoje po raznih državah, kjer nastopa brezposelnost in s tem zvezana potreba za razmestitev prebivalstva. Razen skrbi za izseljence v ožjem pomenu besede, bi bila lepa naloga take organizacije razmestitev našega obrtniškega naraščanja po vsej državi, zlasti po Bosni, Srbiji in drugih južnih krajih države. Mi imamo po raznih podjetjih veliko število vajencev, ki bodo v doglednem času potrebovali namestitve ali ustvaritve svojih obrtnih podjetij. V Sloveniji ne bo za vse postora. Privatna iniciativa bi tu veliko zalegla. Ta zasebna organizacija bi imela skrbeti za kolonizacijo na Kosovem polju in drugih ondotnih krajih. Prepričani smo, da bi se z naseljevanjem v teh krajih, upoštevajoč krajevne razmere kakor tudi miselnost vladajočih krogov, dalo doseči zadostne uspehe. Glavna stvar je začeti in — prilagoditi se.

Severni tečaj zavzet!

Poročil že ni. Gotovo pa je, da so raziskovalci v najboljšem razpoloženju, ker tičijo v oblekah iz najboljših angleških tovarov. Iz teh tovarov je prejel trdka DRAGO SCHWAB — LUBLJANA, krasne vzorce blaga za pomladno sezono.

Vera in kultura

Narodno edinstvo plašč za lajično šolo.

Na zborovanju krščanske šole v Mariboru v nedeljo 25. aprila je poslanec dr. Hohnjec, predsedil po uvodu, ki smo ga priobčili včeraj, na naše jugoslovansko šolsko vprašanje, izjavil:

»Tudi v naši državi je dovolj elementov, ki bi nas radi osrečili z brezversko šolo. Svojih nakan ne krijejo s plaščem republikanizma, kakor njihovi somišljeniki na Francoskem, ker jim zato nedostaja poguma, marveč s plaščem narodnega edinstva. Na Francoskem zahteva ideja tretje republike upeljavo brezverske lajične šole, pri nas pa to zahteva ideja narodnega edinstva. Tem krogom se je posrečilo tej svoji zahtevi dati zakonsko obliko v 16. členu ustave, ki med drugim določa: »Vse šole morajo ustajati moralno vzgojo in razvijati državljanske zavesti v duhu narodnega edinstva in verske strpljivosti.«

Ferryjev šolski zakon v imenu 3. francoske republike odklanja versko šolo ter upeljuje v obliko državno šolo instruction morale et civique, ustava naše države pa v imenu narodnega edinstva odklanja versko šolo ter predpisuje za šole moralno vzgojo in razvijanje državljanske zavesti — ali ni tukaj čudovita harmonija?

Naši ustavotvorci in ustavovenci so pozabili opredeliti tisto »moralno« vzgojo, ki jo naj daje šole v naši državi. Morala vsebuje zakone za krepostno življenje. Vsak zakon predpostavlja zakonodajalca, ki je kompetenten za ustvaritev zakonov. Kdo je najvišji moralni zakonodajalec za šole v naši državi? Jeli kak jugoslovanski Kristus? Ni ga drugega Kristusa, kakor eden, in ta je Kristus, Sin Evičega Boga. On je najvišji zakonodajalec za življenje vsakega kristjana brez razlike narodnosti ali države. Zato tudi šole v naši državi ne morejo in ne smejo dajati druge moralne vzgoje, kakor krščanske. Za katoličane je pozvana in to edino pozvana učiteljica in tolačinja te morale od Kristusa ustanovljena katoliška cerkev.

Za katoliško dečo šola ne more biti druga nego katoliška. V njej mora biti odločen prostor in to važen prostor cerkvi. Ta prostor ji pripada po božjem pravu. Od Kristusa ji podeljena učiteljska naloga se razteza na vse, na odrasle in zlasti na mladino. Ker se v kulturnih državah vzgoja mladine vrši po šolah, je Cerkev vsled naloge, prejete od Kristusa, dolžna delovati v vseh šolah, kjer so katoliški otroci. Delo cerkve v šoli je predvsem namenjeno verskemu pouku in versko-moralni vzgoji. Oblast za to prihaja od Kristusa preko Cerkev, in kadar je oblasti nima, ne more vršiti verskega pouka v šoli, pa magari da ima za to legitimacijo od kakršnekoli ustave in katerekoli ministrice. Krščanska vzgoja se vrši ne samo s poukom in opominom, marveč tudi s praktičnim privajanjem krščanskega mišljenja in delovanja. Zato mora Cerkev imeti pravo, da ureja krščansko življenje v šolah. Da more Cerkev izvršiti svojo nalogo v šoli, ji mora biti osigurana soudeležba pri nadzorstvu nad šolstvom, nad tistimi, ki v šoli delujejo, in nad tem, kar se v šoli dogaja. Verski pouk ne sme biti ločen od drugega pouka, marveč mora vladati med obema popolna skladnost. Družba je onemogočena ne samo verska, marveč vobče vsaka vzgoja, in šola ni več vzgojni zavod, marveč samo učni zavod. Cerkev mora biti tudi, kakor poedincem, zajemeno popolno pravo za ustanovitev lastnih šol, katerim se ne smejo postaviti ovire, marveč se jim mora dati podpora. Ako ti pogoji niso izpolnjeni, postane

šolstvo za krščansko vest tem večji in hujši kamen spotike, čim več je država in šolska uprava v rokah strank, ki katoliški Cerkvi nasprotujejo.

Kar se tiče državnih šoliteljev, ki določujejo pri nas zakone in upravne pravce na polju šolstva, se spominjam besed velikega voditelja katoličanov v Nemčiji Windthorst, ki jih je rekel 6. decembra 1890: »Katoličani so v šolskem vprašanju v nevarnem položaju, ker se vse naše šolstvo gor do vrha upravlja od protestantov in samoumevno se ti gospodje pri najboljši volji ne morejo osvoboditi svojih protestantskih čustev in misli.« Te besede mutatis mutandis — ako protestante zamenjamo za pravoslavne — veljajo tudi za našo državo. Uprava naše države kakor tudi šolska uprava, je v vseh višjih in odločilnejših instancah po veliki večini v pravoslavnih rokah. Izjeme so bile redke. Srbijanski šolski zakon, ki je razgledan na precejšen del prečasnih krajev, je v kulturno in cerkveno-političnem oziru produkt pravoslavne duha. Asimilacija (znamenje) šolstva v naši državi se je zgodila ne po zapadnem, našem vzorcu, marveč po vzhodnem. Mnogoteri ukrepi prosvetnih ministrstev, osobito Svetozarja Pribeževića, so lhalo protikatoliškega duha. Našrti ljudskošolskega zakona, ki je že bil predložen ter se razpravlja v narodni skupščini, pa je potem s padcem vlade narodnega bloka (Pašić-Pribičević-Zerjavove vlade) bil umaknjen, je v mnogoterih bistvenih točkah direktno nasproten z našimi in zakoni katoliške Cerkve in zato za katoličane nesprejemljiv. Ako je narodno edinstvo ono veliko načelo, ki po mišljenju naših centralistov in unitaristov zahteva v državi popolno zenačenje na polju šolstva, zakaj pa se to zenačenje ne izvrši v katoliškem, marveč v pravoslavnem pravcu?

Ta vprašanje je treba postaviti hberalcem in svobodomiselcem, ki izrabljajo državo in njeno upravo v dosego svojih proticerkvenih in protiverških ciljev. S tistimi Srbi pa, ki kaj držijo do vere ter jo smatrajo kot najvišji kulturni in vzgojni faktor, s takimi se bomo kmalu sporazumeli. Tu velja beseda nemškega kancelerja grofa Caprivija dne 29. januarja 1892: »V šolskem vprašanju gre v zadnji instanci ne za protestantstvo ali katolištvo, marveč gre za krščanstvo ali ateizem. Mi stojimo pred nevarnostjo: ateistično (brezbožno) ali ne.«

Za vprašanje torej gre, ali bodo naše šole krščanske ali brezbožne, pri pravoslavnih pravoslavne, pri katoliških katoliške. Mi stojimo na stališču konfesionalne (verske) šole. Znan nemški pisatelj Fr. W. Foerster je v svojem najnovejšem delu »Religion und Charakterbildung« prišel do iste zahteve. On izjavlja: »Prava vzgoja značaja se more pričakovati samo od konfesionalne šole, ne pa od nevtalne (nobenostanske) šole. Prava krščanska in resnično značaje vzgojujoča šola je tam, kjer ni samo ena ura za verouk vključena v sistem pouka, ki je popolnoma ločen od najvišjih verskih resnic, razlagan in pogojevan, marveč kjer se naravoslovje, literatura, zgodovina, jeziki, celo matematika spravljajo neprestano v zvezo z ono istino in resničnostjo, ki stoji nad vsem zemeljskim spoznanjem in ki edina nas more voditi k temu, da vse zemeljske umetnosti in sposobnosti prav uporabimo ter jih podredimo onemu, »kar je edino potrebno«. Prisotnost Kristusa v moderni šoli je tudi zato neogibno potrebna, ker se samo v luči najvišjega svetlobe podere vse napačno precejanje spoznavanj in sposobnosti drugega in tretjega reda ter se tako v popolni svetlobi pokaže to, kar edino daje vrednost, mir, moč in bitno spoznanje.«

Glasba

Na svojem koncertu dne 7. maja izvaja Češka Filharmonija sledeča dela: Beethoven: VII. simfonija; Novak: V Tatrach; Strauss: Simfonična pesnitev »Don Juane«; Suk: Serenada za godala; Wagner: Predigra k Mojstrov pevcom norimberškim. — Vstopnice so že na razpolago v Matični knjigarni na Kongresnem trgu.

Češka Filharmonija je priredila v soboto in v nedeljo, 24. in 25. aprila, v gledališču »Verdie« v Trstu dva koncerta pri nabito polni dvorani ob velikanskem navdušenju občinstva. Koncert v Ljubljani se bo vršil 7. ali 8. maja in ne 6., kakor je bilo prvotno javljeno. Vstopnice so že na razpolago.

Naše prireditve

Svetinje. Kat. prosvetno društvo na Svetinjah priredi 2. maja lepo igro »Turški križ« pri g. Francu Weber, trgovcu v Ivanjkovcih ob treh popoldne.

Tamburaški zbor Kat. društva rokodelskih pomočnikov v Novem mestu je priredil den 18. aprila veseligr »Stric v Toplicah«. Kakor mnogo veseligr, tako je tudi ta nekoliko bolj plehke vrste, deloma s karakterno, deloma s situacijsko komiko. Igrano je bilo srednje dobro, če izjemoma Nika Grah, Glava, Donata in deloma Lino in Agato Ozirjevo. Zlasti pa prvi trije, ki so pač že stari igralci in so že davno premagali diletanške težkoče, so igrali prav dobro. Nekaterim igralcem se je pa poznalo, da so nastopili šele prvič na odru in so vlogo pač govorili, a ne igrali. Večkratni nastopi in vaja jih usposobita za boljše diletanse. Kakor že velikokrat, tako se je tudi pri tej igri izkazalo, da je za današnje razmere oder v Rokodelskem domu znatno premajhen in nedostaten. Z igralskimi močmi, ki so naši organizaciji na razpolago, bi se dali na primernem odru in v primernih dvoranah doseči v resnici lepi uspehi in nuditi ljudem primerna umetniška hrana in izobrazba. Kar je pred 10 leti zadostovalo morda naši skromni organizaciji, danes ne zadostuje več. Mislimi je treba na zboljšanje in povečanje odra in dvorane, da zamorejo naše organizacije napredovati.

Ljubljansko gledališče

Drama.

Začetek ob 8 zvečer.

Sreda, 28. aprila: PYGMALION. Red D. Četrtek, 29. aprila: DESETI BRAT. Red B. Petek, 30. aprila: Zaprtlo. Sobota, 1. maja: BORBA. Izven. Nedelja, 2. maja: PEGICA MOJEGA SRCA. Izven. Ponedeljek, 3. maja: IDIOT. Red A.

+ Zenske na nemških univerzah. Največ ženskih slušateljic na nemških univerzah je bilo doslej poleti 1923, namreč 8590. L. 1905 jih je bilo 150, 1910 2000, 1914 4100, 1924 6881 (od l. 1923 precej padlo), danes pa 7250. Medicina in filozofija jih ne mika več tako kot prej, ko jih je bilo skoro polovico vpisanih na filozofijo in velik del na medicino. Sedaj si izbira velik del dijakin državne vede, narodno ekonomijo, pravo; enako močan je dotok k farmaciji.

Drobne vesti

Največja dosežaj znana morska globočina se nahaja blizu Filipinskih otokov, namreč 32.088 čevljev. Mont Everest bi se nam tem mestu skrtil okoli 3000 čevljev pod morsko gladino.

V Brightonu na Angleškem so odprli cerkev, anglikansko seveda, ki je namenjena samo otrokom. Vzdržujejo jo samo otroci. Organist je 11 let star, a ključarja po 14 let.

V Maldonu (Anglija) so v kurjem mlinčku našli en prstan, 60 pol cole dolgih žebličkov in tri gumbce.

V zadnjem četrletju leta 1925, so Angličji uvozili iz južne Afrike nič manj kot 30 milijonov jajc.

Francoski parlament je sprejel zakon, ki prepoveduje prodajo otroških »cuceljev«.

Angleži rabijo vsako leto 50 ton usnja za prevlaklo nogometnih žog.

L. 1911. so Angličji uvozili 1.154.000 kosmatih klobukov, lani pa 8.707.000. Angleški klobučarji se pritožujejo.

Hindenburg kot državni predsednik ima 3000 angleških funtov letne plače, 6000 funtov pa kot dispozicijski fond. Francoski predsednik ima 80.000 funtov, ameriški pa le 20 tisoč.

+ Izid ljudskega štetja na Francoskem.

Po uradnem poročilu delovnega ministrstva je sedaj ljudsko štetje dovršeno. Stanje l. 1920., ki je izkazalo 39.209.518 prebivalcev, se ta čas ni bistveno izpremenilo. Zadnje leto je bilo nekoliko manj porok kakor prejšnje leto: število rojstev se je dvignilo za 17.000, število smrtnih slučajev pa za 29.000. Prebitek je znašal 1924. l. 72.000, lani pa 60.000. — Poročilo je pridejana statistika porodov v drugih državah. V primeri s predvojnimi številkami (1911—1913) je letni prebitek nekoliko narasel, in sicer (na 10.000 prebivalcev) v Franciji od 17 na 19, na Nizozemskem od 150 na 153, v Italiji od 124 na 127, v Španiji od 89 na 102. Na Norveškem je padlo število rojstev od 123 na 106, v Nemčiji od 118 na 82, na Ogrskem od 112 na 66, v Angliji od 103 na 66, na Švedskem od 98 na 61.

+ Norost. V Berlinu namerava neki Alfredo Fernado prekoračiti svetovni rekord neprestanega plesanja. Plesati hoče 130 ur, t. j. pet dni in pet noči ter še 10 ur. Izgovoril si je samo pogoj, da se mu po vsakih treh ur plesanja dovoli 10minutni odmor.

+ Visoka starost. Pretekli teden je v Oldhamu umrla najstarejša žena na Angleškem. Rojena je bila l. 1816., torej je bila v 110. letu, ko je umrla. Pred tremi leti si je bila zlamila nogo, a je popolnoma ozdravela.

Zanimivosti

Ustavljene poroke.

Večkrat se je tudi v naših krajih dogodilo, da se je tik pred poroko skesal on ali ona. Nekaj takih zanimivih slučajev navajamo tu po angleških listih.

Ko sta neki Deneck in njegova nevesta stala pred županom, da bi ju poročil, je v trenutku, ko bi ta imel izreči odločilne besede, ženin precej na široko zazdehal. Župan je bil presenečen in postal nejevoljen. Denecku se je še enkrat zazdehalo in ko je radi tega med sorodniki nastalo mrmranje, je izjavil: »Premislil sem se, ne bom se poročil, ne.« Toda računal je brez krčmarja. Nvesta je skočila za odhajajočim ženinom ter ga pričela klofutati, da je kar zvenelo, njeni trije bratje pa so ga obdelovali tako, da je pričel kričati ter prositi, naj ga puste v miru, da se bo poročil. Ko sta župan in tajnik upornega ženina rešila iz rok besnih bratov, se je nahajal v takem stanju, da so ga morali oddati v bolnico, kjer je imel dosti časa premišljevat svoje zdehanje ob tako svečani priliki.

V Nevers-u na Francoskem je bila v cerkvi zbrana nevesta s »vojimi družicami in sorodniki. Ženin pa se je malo zamudil. Ko je prišel, je našel svojo nevesto vso v solzah in radi njegove zakaslenosti mu je pričela očitati vse mogoče reči. Ta vihravi sprejem pa ženinu ni bil prav čisto nič všeč. Obrnil se je ter ne da bi rekel besedico, odšel iz cerkve. Nvesta ga ni videla nikdar več.

V zahodni Angliji pa se je dogodilo to-le: Med dvema zaročencema je bila določena poroka pa gotov dan. Vse je bilo pripravljeno, ko je na predvečer poroke nevesta prejela kratko ženino obvestilo, da on neko drugo dekle bolj ljubi ter da se ne misli poročiti. Nvesta je bila seveda silno potrta ter je, da skrije svojo bolelost in jezo, za nekaj časa odpotovala iz onega kraja. Ko se je vrnila, je zvedela, da je njen nezvesti ženin ono dekle že tudi zapustil in kmalu se je pričel dobrikati zopet svoji prejšnji izvoljenki. Prilika za mačehvanje je bila dana. Ni ga odbila, pač pa se z njim zopet zaročila in kmalu je bil določen dan poroke. Ko sta stala pred oltarjem in je duhovnik izrekel stavek: »Ali hočeš tukaj navzočega X. X. za svojega zakonskega moža?«, je nevesta par sekund molčala, potem pa z zaničljivim pogledom na ženina odgovorila: »Nikdar!« In ko je z povzdignjeno glavo šla iz cerkve, je med svati nastalo priznalo pritrdjevanje, ker so vsi vedeli, da je ženin v polni meri zaslužil javno ponižanje.

V severni Angleški pa je bilo nedavno tega nekoliko drugače. Ženin in nevesta sta se na potu k poroki pričela šaliti, kdo od njiju bo, ko bosta mož in žena, njegove škornje snail. Iz šale je postala resna debata in ko sta prišla do cerkvenih vrat, sta bila skregana. Ko je duhovnik zastavil vprašanje: »Ali hočeš tukaj navzočega I. I. za svojo zakonsko ženo?«, se je ženin obrnil k nevesti ter jo vprašal: »Ali mi boš čistila škornje ali mi jih ne boš?« — »Ne bom jih ne!«, je odgovorila nevesta izzivalno. »Grem pa domov,« je ženin odgovoril, se obrnil ter odšel. Nvesta je planila za njim ter je morala vso svojo zgovornost porabiti in mu zatrjevati, da bo prav rada snaila njegovo obuvalo, preden se je ženin dal pregovoriti, da je šel nazaj pred oltar.

To in ono

ZA KANONIZACIJO + KARD. MERCIERA.

Belgijski katoliški krogi so uvedli akcijo, da bi se rajni kardinal Mercier proglasil za svetnika. Belgijski »XX. Stičle« poroča, da se je z odobrenjem škofa v Brugesu objavila molitev, ki kroži po deželi, v kateri se prosi vsegamočnega Boga, »da povelja tudi na zemlji svojega dostojnega slugo, kardinala Merciera, da bi se povzela do časti oltarjev.« List dostavlja, da se upa, da se bo v zelo kratkem času predložila stvar rimski kongregaciji obredov. (Tako beremo v angleškem katoliškem dnevniku »The Universe« od 16. t. m.)

NOV ŠKANDAL NA MADJARSKEM.

O novem škandalu na Madjarskem smo že poročali. Bistvo umazane zadeve je v tem, da so organizacije velikih in malih posestnikov in neka banka že več let podkupovale visoke vojaške dostojanstvenike in si s tem zagotovile prednosti in ugodnosti pri dobavi za armado. Država je bila v tem oškodovana za več milijard. Pri preiskavi so prišle nove stvari na dan.

Gospodarski oddelek vojnega ministrstva je dal pred nedavnim časom Gradbeni banki 30 milijard za vojaške dobave. Po dogovorjenem roku bi morala banka znesek vrniti. Banka te obveznosti ni mogla izvršiti. Zato jo je ministrstvo tožilo in zaprosilo centralo denarnih zavodov naj vpelje sanacijo zavoda, da bo ministrstvo prišlo do denarja. Istočasno je ministrstvo odredilo skontracijo knjig in pri tem so prišle na dan presenetljive skrivnostne postavke. Iskali so priloge za te postavke, ki so jih sicer našli, toda priloge so bile ravnotako misteriozne kot vknjižbe. Istočasno je ministrstvo dobilo anonimne ovadbe o generalnem ravnatelju zveze zemljiških posestnikov Haasu. Po teh ovadbah se je iz 80 milijardnega fonda porabilo velike zneske po 20 do 30 milijonov za podkupovanje. Nadaljne preiskave so pokazale, da so v afero zapletene najvišje politične osebnosti.

Neobičajna oporoka.

Neki premožni Anglež je nedavno naredil kaj nenavadno oporoko, ki pa bi bila včasih posnemanja vredna.

»Svojemu sinu zapuščam veselje, da si svoj kruh zasluži sam. Mnogo let je bil mnenja, da je te vrste veselje edino le zame. Toda bil je v veliki zmoti.«

»Svojemu strežaju zapuščam vse obleke, katere mi je skozi vsa leta sistematično kradel.«

»Soferju pa moj avtomobil, katerega je popolnoma poškodoval. Kar je še porabnega, naj uniči še to.«

Ker je bil mož očitno ljubitelj miru, je na koncu še pristavil: »Da preprečim medsebojno prepiranje med pravnimi dediči, zapuščam vse premoženje dobroteljnemu zavodu in bolnišnicam.« katere potem navaja.

Angleško časopisje.

V Londonu izhaja tednik z naslovom »Tit-Bits«, ki ima približno velikost našega »Domoljuba«, le da so zvezki zvezani z dvema spojkama. Koliko ima naklade, tega ne pove v eni zadnji številki, pač pa na druge načine primerja, koliko ga je. Tako piše, da ko bi vse izvide enega tedna naložili drugega vrh drugega, bi nastala višina nad 1100 metrov. Teža enotedske izdaje je 53½ tone. Tiskarskega črnila porabi vsak teden ¼ tone. Stroj natisne, spoji z dvema spojkama, odreže in avtomatično našteje v eni uri 24.000 izvodov. Pet milj dolg papir in 112½ cole širok da 16.246 izvodov v 40 minutah. V eni minuti gre skozi stroj 200 metrov papirja. Za spojke je vsak teden potreba 36 km žice. Ako bi vse liste položili drugega za drugim, bi dobili dolžino 8000 km. Na vsaki strani tega lista je natisnjenih okoli 80 vrstic. Če bi torej vse črke natisnjene v izdaji enega tedna položili drugo poleg druge, bi nastala dolžina, ki bi šla večkrat okoli zemeljske oble.

+ Prisilne poroke. Mr. Samuel Walbrock, eden najbogatejših hišnih posestnikov v Londonu, je svoje vrste čudak. Njegov poklic je proti samcem. Njegovo orožje je njegov denar. Mož kupuje vedno nove stanovanjske hiše v najboljših mestnih okrajih, potem pa takoj odpove stanovanja vsem samcem. Izpraznjena stanovanja dobe potem izmed reflektantov one družine, ki imajo največ otrok. Nedavno je zopet odpovedal stanovanja 18 samcem. Obiskal ga je poročevalec »Daily Maila« in ga vprašal, zakaj to dela. »Vsega skupaj sem odpovedal že 300 samcem,« je odgovoril. »Zvišati hočem število porok, kajti jaz sam sem najsrečnejši zakonski mož na svetu. Moje ravnanje je rodilo že razveselje posledice, kajti mnogo mojih najemnikov se je raje poročilo, kakor da bi se bili izselili.«

Hvaležnost. Nekdo je padel pod tramvaj in voznik je takoj ustavil voz. Dotičniku se ni nič zgodilo. K njemu pa pristopi nek potnik, ki je izstopil, mu seže v roke in pravi: »Hvala vam, tukaj se tramvaj sicer ne ustavi.«

Poravnajte naročnino!

BIVŠI KOREJSKI CESAR UMRL.

Bivši korejski cesar Chok-Yi je umrl. Bivši cesar se je leta 1910. odpovedal prestolu, ko je Japonska anektirala njegovo deželo. Japonci so mu dovolili, da je bival kot zasebnik v Koreji.

ODKRITJE BRENERSKEGA SPOMENIKA.

Rim, 26. aprila. (Izv.) »Impero« poroča, da se pripravljajo za odkritje brenerskega obmejnega spomenika velike manifestacije, katerih se bodo udeležila številna društva iz cele Italije. Vlada je dovolila za potovanje znižane cene na vlakih.

ZANIMIV ZAKON.

Rim, 26. aprila. (Izv.) »Popolo di Roma« poroča, da bo notranji minister predložil ministrskemu svetu zakon, po katerem se bo imenovanje ulic in trgov smelo določevati samo po osebah, od smrti katerih je preteklo že 10 let. Vsa imenovanja se bodo mogla izvršiti samo s privolitvijo notranjega ministrstva. Tudi vse spomenike, ki ne odgovarjajo tem predpisom, bodo morali tekom šestih mesecev odstraniti.

+ Prvo sv. obhajilo na smrtni postelji. Pred kratkim je v Londonu umrla 84 letna gospa Toulmin Flood. Bila je vse življenje protestantinja. Na smrtni postelji je prestopila v katoliško cerkev in z velikim hrepenenjem prejela prvo in zadnje sv. obhajilo. Pokojnica je bila vnukinja velikega spreobrnjenca in kasnejšega kardinala nadškofa Manninga.

+ Polaganje temeljnega kamna za Frančiškove spomenik v Milanu. Dne 24. t. m. so v Milanu ob navzočnosti ministrskega predsednika Mussolinija in milanskega nadškofa ter mnogotisočglave množice položili temeljni kamen za spomenik sv. Frančiška Asiškega v Milanu. Spomenik bo izklesal kipar Trentacoste. Mussolini topot ni nič govoril in se je nemudoma odpeljal v svoje stanovanje. Trg in ulice so bile močno zastražene.

Gospodarstvo

Carina na modro galico znižana.

Kakor se nam iz Belgrade poroča, se je z dnem 23. t. m. znižala uvozna carina na modro galico za 50% tako, da znaša ista od sedaj dalje mesto dosedanjih 132 Din le 66 Din na 100 kg.

Les.

Ljubljana, 28. aprila 1926.

Te dni smo prejeli od ministrstva za gozdove in rude dve publikaciji: »Prilog proučavanju izvoza i uvoza šumskih produktata u kralj. SHS za god. 1919—1924-25.«, ki jo je sestavil po uradnih podatkih g. inž. Milan Marinović, inšpektor min. in »Šume u kralj. SHS (prilog šumarskoj statistici).« Deli sta obsežni: prvi kakor drugo vsebuje ogromno statističnih podatkov in diagramov, kartogramov in slik in gotovo nudijo izredno lepo sliko kljub nekaterim nedostatom.

Iz knjig navajamo par zanimivih podatkov:

Od našega celokupnega izvoza (z ozirom na vrednost) odpade na gozdne produkte v letu 1919—1924. 21% (leta 1924. 24%, leta 1923. 22%, l. 1922. 19%, l. 1921. 10% in leta 1920. 30%). To kaže, da so gozdni produkti najvažnejša postavka našega izvoza in v znatni meri vzrok aktivnosti naše zunanje trgovine.

Najvažnejši odjemalci lesa so Italija (leta 1924. 61%, l. 1923. 50%), nato slede: Madžarska, Francija in Avstrija. Leta 1924. smo izvažali les v 33 držav, l. 1920. samo v 20.

Do leta 1925. je naš izvoz lesa znatno naraščal. Toda najnovejši podatki, ki jih posnemamo iz car. statistike za 1925 so slabi. Tako je v primeri s l. 1924. padel izvoz drv za 200.000 ton. Izvoz stavbnega lesa je isti. Razumljivo je naraščanje izvoza izdelkov iz lesa. Izvoz bukovih in hrastovih pragov je ogromno padel. Izvoz oglja je približno enak.

Maksimum izvoza gozdnih produktov je bil dosežen v poletnih mesecih l. 1924., od tedaj naprej pa izvoz od meseca do meseca nazaduje.

Ta preokret je v zvezi z izpremenjenimi razmerami na svetovnem trgu. Kriva je tudi valutna politika in v zvezi s tem izpremembe med odnosi produktivskih faktorjev. Pa tudi železniška tarifatna in trgovinska politika je napravila mnogo napak.

Izredne važnosti je nastop Rusije na svetovnem trgu, o čemur je »Slovenec« že pisal.

Najvažnejše države so pred vojno izvažale les v milijonih kubičnih metrov: Rusija 17,0, Finska 9,5, Švedska 15,0, Norveška 3,3, Avstrija 8,8, Romunija 0,7, skupaj 54,3; uvažale pa so les: Anglija 29,0, Nemčija 12,8, Italija 5,0, Francija 3,1, Španija 1,0, Švica 0,8, skupaj 51,7. Naša država je izvozila v povojnih letih sledeče količine: 1920 1,3 milijona kub. m., 1921 1,1, 1922 2,2, 1923 3,3, 1924 4,2, 1925 3,9. Pred vojno je imela odločilno vlogo Rusija in, kakor smo že pred nedavnim pisali, je postala zopet važen faktor na svetovnem trgu lesa.

Skupna eksploatacija lesa je znašala leta 1924. približno 12,4 milijonov kub. m., izvoz pa kakor gori navedeno 4,2 milijona. Za ¼ naše produkcije smo morali iskati odjema izven države.

Važnost posameznih pokrajin je razvidna iz sledečih podatkov o produkciji leta 1924. (v kubičnih metrih):

	tehn. les	drva
Slovenija	1.199.000	944.000
Bosna, Herc.	2.057.000	1.660.000
Hrv., Slavon.	991.000	2.011.000
Vojv., Srbija	593.000	2.576.000
Dalmacija	12.000	312.000
skupaj	4.852.000	7.503.000

28,3% vsega državnega teritorija tvorijo gozdovi.

Od gozda so posestva razdeljena sledeče: državni 3.620.000 ha (47,7%), komunalni 1 milijon 443.000 ha (19%), privatni 2.524.000 ha (33,3%), skupaj 7.586.000 ha.

Od celokupnega števila gozdnih posestev odpada: na malo posestvo od 1—10 ha 92%, od 11—50 ha 6%, od 51—100 ha 0,7%, nad 100 ha pa 0,5%. V Sloveniji je razmerje v korist malim posestvom še ugodnejše.

(Opomba: Prva knjiga stane Din 120, druga pa Din 60.)

Izkoriščevanje gozdov Slovenije v l. 1924. Te dni smo prejeli od ministrstva gozdov in rud dve zanimivi publikaciji, o katerih na drugem mestu obširneje govorimo. Danes navajamo produkcijo tehn. lesa v letu 1924: Ljubljanska oblast 905.000 kub. m., mariborska 294.000; les za kurjavo: 583.000, oziroma 961.000; skupaj torej Slovenija teh. les 1.199.000 kub. m., drva 944.000 kub. m. Podatki za celo državo so: 4.852.000 kub. m. oz. 7.503.000 kub. m. V produkciji tehn. lesa je ljubljanska oblast prva v celi državi kakor tudi v produkciji drv.

Razširjenje elektrarne v Fali. Iz Fale pri Mariboru poročajo, da je tamošnja elektrarna naročila sedmo turbino 10.000 k. s. a., ki jo bodo deloma konstruirali v Badenu, deloma v Zenevi. Turbino bodo montirali poleti in Fala bo potem razpolagala s 52.500 HP, ob nižjem stanju vode 60% manj.

Konsum plina v Ljubljani. Medtem ko je oddaja plina za razsvetljavo nazadovala, je zato tem bolj napredovala oddaja plina za kuhanje in kurjavo. Oddaja ljubljanske mestne plinarne je bila v zadnjih letih sledeča: 1922. leta 700.000 kub. m., 1923. leta 800.000, 1924. leta 1.100.000 (predvojna množina) in lani 1.300.000 kub. m. Lani je bilo v Ljubljani instaliranih 124 kopalnih peči 232 kuhalnikov itd. Vendar nadaljni razvoj zelo ovira visoka carina na predmete, ki so potrebni za instalacijo.

Sadjarstvo v Beli Krajini. Zadnje čase je opaziti v Beli Krajini, da so začeli kmetovalci z vzgojo plemenitega kostanja. Nadalje so uvedli novo južno sadno drevo, ki so ga krstili »japonska jablanca«. Tako naj se dvigne sadjarstvo.

S svetovnih tržišč. V marcu kakor tudi deloma v aprilu so kazale svetovne cene večinoma tendenco navzdol. Zlasti je zabeležiti padec cen tekstilij. Od februarja ra marec je nazadovale indeks v Ameriki od 155 na 152, v Angliji od 161 na 159, v Nemčiji od 139 na 138,5, v Italiji od 704 na 693, v Franciji od 619 na 645 in v Švici od 151 na 148. Zanimivo je primerjanje francoskega in italijanskega indeksa. Dočim stoji lira znatno bolje kakor frank, je vendar indeks v Franciji nižji, kar je pripisovati dejstvu, da se cene v Franciji še niso prilagodile padcu franka.

Odpisovanje pri računskih zaključkih v Nemčiji. Davčna oblast v Nemčiji so odredila kot dopustna odstotna odpisovanja sledeče kvote: 1. Tovarniška poslopja 2—4%, 2. Stroji: za obratovanje 5%, spec. stroji, posebno avtomatično delujoči 10—15%, orodje 33½—50%, 3. Ost. inventar: uredba poslovnega lokala (oprava itd.) 8—5%, vozovi 10—15%, konji 15—20%, 4. Mot. vozila: avtomobili osebni 10—15%, aviolaksi 15—20%, tovorni vozovi 15—20%.

Ruska naročila v Avstriji. Od 1. oktobra lani pa do 31. marca letos je Rusija naročila v Avstriji blaga za 5.574.000 dolarjev napram 3.905.000 v isti dobi 1924—1925, torej za 43% več.

Borza

Dne 27. aprila 1926.

Denar.

Zagreb. Berlin 13.515—13.555 (13.5143—13.5543), Italija 227.40—228.60 (227.038—229.138), London 275.975—277.175 (275.953—277.153), New-

york 58.624—58.924 (58.682—58.982), Paris 188.86—190.86 (11—188), Praga 168.10—169.10 (168.125—169.125), Dunaj 8.0065—8.0485 (8.0075—8.0475), Curih 10.95548—10.99548 (10.95625—10.99625).

Curih. Belgrad 9.12 (9.1125), Budimpešta 72.40 (72.50), Berlin 123.20 (123.275), Italija 20.75 (20.82), London 25.17625 (25.17625), Newyork 517.25 (517.75), Pariz 17.275 (17.32), Praga 15.32 (15.345), Dunaj 78 (78.075), Bukarešta 2.025, Sofija 3.75 (3.75), Amsterdam 207.45 (207.90), Bruselj 18.675 (18.86), Kopenhagen 135.375 (135.50), Stockholm 138.55 (138.60), Oslo 111.70 (111.10), Madrid 74.55 (74.75), Atene 6.525, Varšava 50.

Dunaj. Devize: Belgrad 12.45, Kodanj 185.55, London 84.4025, Milan 28.34, Newyork 707.15 (ček 704.95—709.10), Pariz 23.61, Varšava 70.50. Valute: dolarji 706.50, francoski frank 23.53, lira 28.52, dinar 12.42, češkoslovaška krona 20.91.

Praga. Devize: Lira 134.50, Zagreb 59.50, Pariz 112.30, London 164.05, Newyork 33.70.

Vrednostni papirji.

Ljubljana. 7% invest. posoj. 75.50—77.50, vojna odškodnina 816 den. zastavni listi 20—22, kom. zadolžnice 20—22, Celjska 192—196, Ljublj. kreditna 175 den., Merkantilna 100—102, zaklj. 102, Prašedion 866—872, Slavenska 50 den., Kred. zavod 166—175, Strojne 94 bl., Trbovlje 855—865, Veveče 100 den., Stavbna 50—60, Sešir 110—110, zaklj. 110.

Zagreb. 7% invest. posoj. 77.50—78, agrari 46—47, vojna odškodnina 319—320.50, ult. maj 322—322.50, Hrv. esk. 104.50—105, Kred. 108—110, Hipobanka 60—62, Jugobanka 98—99, Prašedion 667.50—672.50, Ljublj. kreditna 180 den., Slavenska 50 bl., Srpska 133 den., Narodna banka 4000 den., Zem. Bos. 135—145, Eksploatacija 25 bl., Sečerana 280—290, Nihag 30 bl., Gutmann 260—270, Slavex 150 den., Slavonija 41—42, Trbovlje 355—360, Veveče 100 den.

Dunaj. Podon.-savski-jadr. 777.000, Zivno 730.000, Alpine 235.000, Greinitz 120.000, Kranjska industrijska 300.000, Trbovlje 450.000, Leykam 130.000, Hipobanka 71.500, Mundus 1,185.000, Slavex 176.000, Slavonija 56.000.

Blago.

Ljubljana. Les: Hrastovi bouls I. II., od 3 m naprej, 27, 40, 54, 60, 70, 80 mm, fco Sušak 10 vag. 1350—1350, zaklj. 1350, hrastovi douelles 54 mm — 1.65, 1.80, 2, 2.30, 2.65 m, od 14 cm napr., fco Sušak 2 vag. 1200—1200, zaklj. 1200. — Premog: Kal. ca. 7000 antracit, Orle, fco vagon Skofljica: kosovec, za 1 tono 500 bl., kockovec, za 1 tono 450 bl., orehovec, za 1 tono 400 bl., zdrob, za 1 tono 350 bl. Kal. ca. 4800, fco vagon Ormož: kosovec nad 60 mm, za 1 tono 260 bl., kockovec 35—60 mm, za 1 tono 240 bl., orehovec 20—35 mm, za 1 tono 210 bl., zdrob 10—20 mm, za 1 tono 190 bl. Kal. ca. 3500, fco vagon Novo mesto: kosovec, za 1 tono 170 bl., kockovec 100 mm, za 1 tono 150 bl., orehovec 50 mm, za 1 tono 140 bl., zdrob, za 1 tono 130 bl., rovní, za 1 tono 120 bl. — Žito in poljski pridelki: Pšenica, 76—77 kg, 4%, fco vag. slov. p. 335 bl., koruza, par. Postojna tr. 175 bl., koruza inzulanka, fco vag. Ljubljana 202 bl., koruza, fco vag. bečka post. 2 vag. 137.50—137.50, zaklj. 137.50, oves, rešetani, fco Novi Sad par. 175 bl., ajda, fco vag. slov. post. 260 bl., proso rumeno, fco vag. slov. post. 210 bl., rž, fco v. slov. post. 210 bl., otrobi drobni, fco vag. slov. p. 125 bl., fižol prepekljav, fco slov. post. 270 den., fižol mešanec, fco slov. post. 150 bl., krompir beli, fco slov. post. 60 bl. — Seno, slama: Seno v balah, polsladko, fco vag. slov. post. 60 d.

Turistika

Primorski savez za unapredjenje turizma v Splitu priredi v dneih od 15. julija do 15. avgusta 1926 razstavo fotografskih slik iz vse naše države. Najlepše razstavljene fotografske slike bodo odlikovane in nagrajene. Nagrad bo sto. Slike morajo predstavljati naše pokrajine, mesta, vasi, motive iz ulic, trgov, motive našega morja, z naših rek, planin in šum. Nadalje predložijo slike lahko zgodovinsko-umetniške spomenike, stare zgradbe, re-produkcije starih slik po naših cerkvah, zgradbinah itd. Nadalje pridejo v poštev naše narodne noše, karakteristični tipi naših ljudi, mornarjev, kmetov, pastirjev itd. Potem slike iz narodnega gospodarstva in industrije, notranji in zunanji rudniki. Nadalje sportne slike, planinske in lovske. Nato motivi iz našega narodnega življenja in vse, kar je v zvezi z našo domovino in življenjem našega naroda. Razstava slik in tekma je brezplačna. Razstaviti zamorejo tako pokleni fotografi kakor tudi fotografi amaterji. Prijave za sodelovanje naj se pošljejo »Primorskemu savezu za unapredjenje turizma« v Splitu do 30. maja, slike za natečaj in razstavo pa do 25. junija 1926.

Sport

SPORT V MARIBORU.

Zanimiv boj za prvenstvo se vrši prihodnje nedelje med vsemi sekcijami sportnih klubov I. SSK Maribor in SV Rapid. Prvi moštvi nastopita v prvenstveni tekmi, ki bo odločila vprašanje nogometnega prvenstva v mariborskem okrožju. Istega dne se vrše prijateljske tekme rezerv in juniorjev ter hazenska tekma med hazena-sekcijama obeh klubov. Propozicije so približno za oba kluba enake, radi tega bo boj tembolj zanimiv. Maribor ima premoč v hazeni, juniorjih in mošta v rezervi, dočim je prvo moštvo dosedaj doseglo slabše rezultate, kot Rapidovci.

S pomladjo se je pričela tudi dirkalna sezona za mariborske kolesarske in motoklube. V prihodnjih nedeljah se vrši več tekem za klubova prvenstva, nakar bo razpisana tekma večjega stila.

DIRKA KOLESARSKEGA KLUBA »EDELWEISS«.

Mariborski kolesarski klub »Edelweiss« je priredil preteklo nedeljo svojo prvo pomladansko tekmo na progi Maribor—Fala. Tekma je potekla v ugodnem vremenu brez vsakega incidenta. Pričetek je bil ob 5 popoldne. Tekmovalci so vozili v raznih skupinah. V glavni tekmi na 80 km je zmagal g. Maks Bračič v 58 minutah, v tekmi na 10 km je dobil prvo darilo g. Hubert Bračič. V damski tekmi na 8 km je zmagala gdnja Fil. Vidic (kolesarski klub »Perun«). Organizacija tekme je bila prvovrstna, za red na progi so skrbeli člani kolesarskega in motokluba »Perun«.

SPORTNE NOVICE.

Holandec Paulen je v Chicagu pretokel četrti milje (402.25 m) v 48.8, 400 m v 48.2, Paddock pa 150 m v 15.6, za 0.4 prej kakor je lastni njegov rekord. — Rademacherja so sprejeli najprvo v Hamburgu, nato se je z aeroplanom peljal v Berlin, kjer ga je sprejel Hindenburg, potem pa v rojstno mesto Magdeburg, ki mu je priredilo včeraj posebno svečan sprejem. Naši ljudje pa pomena sporta še zmeraj ne znajo pravilno ceniti. — »Pretežka je, in zato ne bo nikdar Suzane premagala,« pravi gospa Mallory o Heleni Wilg. — »Hakoah« je premagala newyorški reprezentanco 4 : 0 in so Amerikanci kar gledali, 45.000 jih je bilo. — Dunajčan Becker je dal na prvi 145.9 kg in jih je kvišku sunil; je pa še zmeraj 20 kg za Rigoulotom. — O Wilkinsu, ki hoče od rtiča Barrow na Alaski leteti čez tečaj v aeroplanu, ki mu je priredilo včeraj posebno svečan sprejem. Amundsenov zrakoplov »Norge« je še zmeraj v G. čini, vetrovi za nadaljni polet niso še ugodni.

ZNAKI AVTOMOBILOV.

V prihodnjih dneh in mesecih avtomobili, z različnimi žrkami opremljene. Crke nam pravijo, odkod je ta ali oni avto. Če vidimo žrko N, bomo lahko rekli, da je to Norveška, če pa vidimo E, bo le malokdo vedel, da pomeni to Španjko. Zapisali bomo te znake in na koncu povedali par besed v pojasnilo:

A — Avstrija — B — Belgija — BG — Bolgarija — CS — Češkoslovaška — D — Nemčija — DA — Danzig — DK — Danska — E — Španjka — F — Francija — GB — Velika Britanija (Angleška) — GH — Grška — H — Ogrska — I — Italija — L — Luksemburška — MC — Monte Carlo — N — Norveška — NL — Nizozemska — P — Portugalska — PL — Poljska — R — Rusija — RM — Rumunija — S — Švedska — SB — Jugoslavija — SF — Finska — SH — Švica — US — Zedinjene države. D — Deutschland. DK sta prva in zadnja žrka danske označbe za deželo, Danmark. E — Espanja (espanja) — Španjka. GB pomeni Great Britain (grejt britn), nemško Großbritannien. H v skupini GH je Hellas. H sam je Hungaria. NL — Nederlande, domače ime za Nizozemsko (nemško Niederlande). SB — Srbija (torej je Jugoslavija Srbija). S v skupini SF je Suomi, domače ime za Finsko. H v skupini SH je Helvetia, S sam je Švica, začetna žrka dežele bodisi v nemščini ali angleščini ali francosčini ali italijanščini. US — United States (junajted stejts) — Zedinjene države.

Moški fini boks, elegantni, lahki in trpežni, nizki ali visoki

dinarjev

198—

Edno pri „VOIKA“ Ljubljana

Nova križarska vojska otrok.

Francoski spisal Henry Bordeaux.

Prevedla K. H.

Mali poveljnik ogleduje svojo četo, in ko jo vidi, kako je neznatna, bi skoraj jokaj. Toda to nima pravice, ker je on, ki jo vodi; premaga svojo slabost in zakliče z mehkim glasom.

»Naprej, za Boga, naprej!«

Odšlo jih je bilo dvainštirideset. Zdaj, ko gredo po Mont Cenisu navzdol, so še štirje. Prav tako se je nekdanj pastirček Štefanu topila armada, preden je dosegel morje. Ali bodo vsaj ti šli do cilja in bodo li videli papeža v Rimu?

IX.

Vas na gori.

Stric Tomaž je prvi odprl svoj skedenj.

»Hola! pokonci, otroci! Lipe, Ančka in vsi drugi!«

Vsi nemirni so se Andrej in Pernuška, župnik in učitelj, mamke in očetje in strici in bratranci in vozovi in mule in Fontanete, zvonar, ki hodi na koncu čete klipete, klapete in vleče nogo za seboj, vsi so se nakopčili pred vrati in se razprostrli ob straneh. Poslopje je oblegano kot trdnjava v vojski. In sode, ki hite skupaj, še jačijo oblegovalce. Čakajo, kdaj bodo krivci prišli ven, sprejeli bodo vsakega posebej. Dobili bodo hud ukor. Nemara bodo še tepeni. Girardka in Fourchonka stiskata že vnaprej pesti. To sta vam razdražljivi ženski!

In ko sliši teh petnajst lenuhov, ki so se bili po odhodu križarjev zarili v seno, da bi prespali jutro, ta vojaški šum, jih strah prevzame in vstanejo:

»Slišiš, slišiš, stric Tomaž je!«

Spominjajo se prejšnjega večera, ga kličejo: stric Tomaž. In Tomaž, ki se je bal, ko je stal

pred odprtimi vrati, da ne bi našel gnezdeca praznega, se prične dobrodušno smejati:

»Podgane so se ujele v past. Hitro ven, le poskočite, ne tako počasi! Saj vas nihče ne bo snedel.«

Pravza-rav je svoje goste izdal, toda konec vsega tega bo splošno objemanje.

Prvi pride ven Kristof. Njegovo sveže perilo je zamazano, zmečkano in raztrgano; v laseh ima seno, pravtako tudi na obleki in čevljih. Kakor zagrabl velika riba malo, je Fourchonka zagrabila Kristofa:

»Čakaj, ti nepridiprav!«

Že si viha rokave in udari s svojima rdečima rokama, kakor bi prala. Gorje Kristofu, če dobi mimogrede par udarcev! Lica ga bodo pekla, prav gotovo.

»Nobenih klofut!« poveljuje Tomaž.

»Mati pomirite se, vas prosim. Vračam vam otroke zastoj in ne za klofute.«

Fourchonka mora spustiti svoje roke, toda divja je in Girardka za njo še bolj. Čaka Klavdija in Klavdino. Pri moji veri: naj reče Tomaž, kar hoče, klofute bodo vendarle padale.

Za Kristofom zleze ven Tinček. Prav tako je še debel kot sinoči: hoja ga ni nič vzela.

»In Katinka?« sprašujeta mlinar in mlinarica, suvaje svojega dečka.

»Katinka? Odšla je.«

»Odšla, kam? In sama?«

»Z Ančko in Lipetom in ostalimi.«

Ančko in Lipetomle zakričita Pernuška in Andrej.

Ni vseh v skednju. Za Kristofom in Tinčkom jih izvlečejo ven še dvanajst, samih dečkov, niti ene deklice, in nazadnje še trinajstega, malega Emanuela, katerega preje radi njegove malenkosti niso opazili.

»Sami najslabši v razredu,« ugotovi nejevoljno učitelj.

»Ker imajo najboljšo vero v sebi,« mu odgovori župnik.

In nihče ni zadovoljen. Oni, ki so našli svoje otroke, niso nič kaj ponosni nanje. Sami ničvedneži, lenuhi, zaostajači. In ostanek vasi jih obkłada s psovkami.

»Boljšo bi jih bilo spraševati,« posreduje g. Mussillon, »da bi natančno vedeli, kam so se namerili ostali ubežniki.«

Toda množica, ki hoče imeti v nezdodah vedno svojega krivca, se obrne proti stricu Tomažu:

»Ti si kriv, vražji čarovnik! Zakaj pa nisi zaklenil vrat?«

»Pač, pač, zaprl sem jih in dvakrat zaklenil.«

»Misliš, da so se potem sama odprla?«

»Lipe jih je,« izjavi Tinček, ki hoče nekaj govoriti, da bi se opravičil.

»Lipe? Saj je bil notri.«

»Samo pogledal je ključavnico in ključ se je pričel obračati.«

»Kakšne libere pa nam tu poješ?«

»Povprašajte še druge!«

In vseh štirinajst ničvednežev prisega, da je Tinček povedal resnico. Lipe je naredil čudež. Vsak dan naredi kakšnega. Ovčke poklekajo pred njim kot pred pastirčkom Štefanom in vrata odklepa, če le pomigne z očmi. Pa kdo je ta pastirček Štefan?

»Gospod učitelj, ki je tu navzočen, vam lahko pojasni to stvar,« pojasni župnik... Glavo jim je napolnil s samimi vražami.

»Ugovarjam: to je samo zgodovina.«

»Torej verujete v čudeže.«

Prerekanje se znova prične. V svojem pregovarjanju ostaneta sama, ker jima ostali ne utegnejo slediti. Hiteti morajo.

»Torej Tinček, kje so?«

»Na poti na Mont Cenis. Če le že niso v Rimu.«

